

Miljøgodkendelse

af husdyrbruget

Grarupvej 15,

7330 Brande

- efter § 12 i Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Godkendelsesdato: 30. september 2010

Axel Månsson
Grarupvej 15
7330 Brande

Afgørelse af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget, Grarupvej 15, 7330 Brande

Ansøgning

Ikast-Brande Kommune har den 14. juli 2009 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Grarupvej 15, 7330 Brande, matrikel nr. 2b, m.fl. Grarup By, Brande, omhandlende følgende:

- Udvidelse af dyrehold fra 87,35 til 312,91 DE¹ i fjerkræ, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på:
 - 14.500 årshøner², (gulvdrift + gødningskumme)
- **Til** en årlig produktion på:
 - 51.943 årshøner, (voliere med gødningsbånd)
- Ændring i anlæg:
 - etablering af ny hønestald (bygning F, kortbilag A) på ca. 4.000 m² (inkl. pakkeri) med en kapacitet på 31.900 hønepladser, beliggende ca. 190 meter syd for den eksisterende bygningsmasse
 - ændring af eksisterende hønestald (bygning D, kortbilag A) fra gulvdrift til etagedrift (voliere) til en kapacitet på 23.900 hønepladser
 - etablering af møddingshus på ca. 300 m² nord for bygning D
 - etablering af samletank på ca. 30 m³ i tilknytning til bygning F

¹ DE = dyreenhed. 1 DE svarende til 100 kg kvælstof fra gødningsopbevaringslager.

² Årsdyr = et begreb, som anvendes i forbindelse med beregningen af bidraget af kvælstof fra visse kategorier af husdyr. Bidraget fra et årsdyr beregnes ud fra 365 såkaldte foderdage.

Ikast-Brande Kommune har kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem ansøgningen og kommunens registreringer, se efterfølgende *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget, Grarupvej 15, 7330 Brande*.

Afgørelse om miljøgodkendelse

Ikast-Brande Kommune godkender hermed ændring og udvidelse af dyreholdet **fra** 14.500 årshøner **til** 51.943 årshøner, svarende til maksimalt 312,91 DE i fjerkræ efter ændringen, på ejendommen beliggende Grarupvej 15, 7330 Brande, matr. nr. 2b, m.fl., Grarup By, Brande. Ikast-Brande Kommune godkender ligeledes etableringen og ændringen af anlæg.

Der meddeles miljøgodkendelse, omfattende bedriftens ansøgte produktionsanlæg samt besætning.

Udover miljøgodkendelse af bedriftens ansøgte produktionsanlæg samt besætning, meddeles der ved denne skrivelse:

- miljøgodkendelse til udbringning af husdyrgødningen fra produktionen på de arealer – og i det omfang – som fremgår af bilagene

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet på grundlag af ansøgningen – herunder af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningsmodellernes beregningsgrundlag og normtal er dem, som lå til grund for ansøgningssystemet den 16. september 2010 - datoen for den sidste version af ansøgningen i IT-ansøgningssystemet. Derudover er afgørelsen truffet på baggrund af kommunens registreringer og vurderinger. Se i den forbindelse *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Grarupvej 15, 7330 Brande* med tilhørende bilag.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12 i *Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, samt reglerne i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Da der på baggrund af *Lovbekendtgørelse af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder* (Miljømålsloven) endnu ikke foreligger endeligt vedtagne Vand- og Natura 2000-planer – med tilhørende kommunale handleplaner – er projektet som udgangspunkt vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Der gøres opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Ikast-Brande Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

Vilkår

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de generelle regler i den til enhver tid gældende *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og øvrige til enhver tid gældende generelle regler overholdes – samt, at nedenstående supplerende vilkår overholdes:

1. Generelle vilkår

- 1.1. Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag.
- 1.2. Eventuelle ændringer i ejerforhold – og/eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift – skal meddeles til Ikast-Brande Kommune.
- 1.3. De vilkår for miljøgodkendelsen, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den eller de personer, der udfører den pågældende del af husdyrbrugets drift. En drifts-logbog – svarende til den der fremgår af bilag 2 – skal føres som dokumentation for, at de pågældende vilkår er indarbejdet i de daglige rutiner.
- 1.4. Husdyrbruget skal aktivt arbejde for at blive en virksomhed, der er på forkant i miljøarbejdet³. Der skal forefindes en til enhver tid opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det omgivende miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Beredskabsplanen (bilag 3) skal foreligge senest d. 30. december 2010.
- 1.5. Husdyrbruget skal på Ikast-Brande Kommunes forlangende fremvise dokumentation for størrelsen af den årlige husdyrproduktion.
- 1.6. Husdyrbruget og markdriften tilhørende dette CVR-nr skal drives økologisk.

2. Vilkår med hensyn til begrænsning af ammoniak- og lugtpåvirkning:

- 2.1. Gødningsbånd til hyppig udmugning i staldbygning D og F skal som minimum køre tre gange pr. uge, jf. situationsplan på kortbilag A.
- 2.2. Markstakke med komposteret dybstrøelse må ikke placeres nærmere end 100 meter fra § 3-arealer, vandløb og nabobeboelser.
- 2.3. Der må maksimalt anvendes 45,3 kg foder pr. årshøne, fosforindholdet i foderet må maksimalt være 0,50 %. Vilkåret er gældende fra ibrugtagning af den nye stald, bygning F.
- 2.4. Gødningstørring og hyppig udmugning skal sammenlagt give 50 % reduktion af ammoniakemission fra staldbygning D. Kan dette ikke opnås i praksis, kan kommunen stille vilkår om at ammoniakemissionen skal nedbringes på anden vis, f.eks. via reduktion i råproteinindholdet.
- 2.5. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

³ Se miljøstyrelsens vejledning nr. 6 fra 2004 om differentieret miljøtilsyn (<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2004/87-7614-494-1/pdf/87-7614-494-1.pdf>). I denne vejledning beskrives det, hvordan en virksomhed kan bringe sig på forkant i miljøarbejdet.

3. Vilkår med hensyn til energi- og vandforbrug:

- 3.1. Der skal etableres særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til drikkevand, rengøring og vandspild vedrørende husdyrbruget. Vandforbruget skal aflæses og noteres årligt.

4. Vilkår med hensyn til skadedyr:

- 4.1. Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter Ikast-Brande Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan Ikast-Brande Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger svarende til de til enhver tid gældende retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

5. Vilkår med hensyn til begrænsning af støj:

- 5.1. Såfremt Ikast-Brande Kommune modtager klager over støj fra husdyrbruget med tilknyttede aktiviteter, og kommunen vurderer, at der er tale om væsentlige støjgener, skal der indsendes dokumentation for overholdelse af nedenstående støjkraav. Husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau må ikke overstige følgende værdier ved nabobeboelser:

Dag	Tidspunkt	Støjniveau
Mandag - fredag Lørdag	kl. 7 - 18 kl. 7 - 14	55 dB(A) ⁴
Mandag - fredag Lørdag Søndag	kl. 18 - 22 kl. 14 - 22 kl. 7 - 22	45 dB(A)
Alle dage	kl. 22 - 7	40 dB(A)

De anførte grænseværdier for støjbidraget regnes for overholdt, hvis de ikke overskrides af en måling eller beregning, der er midlet over en periode, som afhænger af tidspunktet på døgnet således:

For dagperioden, kl. 7⁰⁰ – 18⁰⁰ alle dage, er måleperioden det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer,

for aftenperioden, kl. 18⁰⁰ – 22⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede time, og

for natperioden, kl. 22⁰⁰ – 7⁰⁰ alle dage, er måleperioden den mest støjbelastede halve time.

6. Vilkår med hensyn til udbringningsarealer:

- 6.1. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udbringningsarealer, som fremgår af kortbilag B1 og B2.

⁴ dB(A) = Decibel(A)-skalaen som internationalt bruges i forbindelse med måling af svag lyd.

- 6.2. De i miljøgodkendelsen anvendte marknumre, refererer til marknumrene på kortbilag B1 og B2. Omdøbes marker vil eventuelle vilkår tilknyttet driften af arealerne stadig være knyttet til netop disse arealer, uanset marknummer.
- 6.3. Ejede og forpagtede udbringningsarealer må ikke uden Ikast-Brande Kommunes forudgående godkendelse tilføres husdyrgødning fra andre bedrifter eller anden organisk gødning.
- 6.4. Markstakke med komposteret husdyrgødning må ikke placeres på udbringningsarealer i Herning Kommune.
- 6.5. Den nuværende bræmme rundt om den sydlige del af § 3-mosen på marknr. 293 Helms skal bibeholdes, jævnfør kortskitse side 51.

7. Vilkår med hensyn til begrænsning af fosfortab:

- 7.1. Der skal etableres 10 meter brede dyrkningsfrie bræmmer langs Goldbæk på mark nr. 26, 27, 152 og 153, se kortbilag E. Bræmmerne skal være etableret med græs senest den 1. juni 2011. Bræmmerne skal være ti meter brede målt fra kronekanten, dvs. de to meter lovpligtige bræmme er inkluderet i ti meter-bræmmen.

8. Øvrige vilkår:

- 8.1. Jord, foder, gødning og lignende, som tabes på offentlig vej i forbindelse med husdyrbrugets drift, skal samles op senest ved arbejdets afslutning eller ved den enkelte arbejdsdags afslutning, når arbejdet strækker sig over flere dage.
- 8.2. Staldbygning C (kortbilag A) skal tages ud af drift senest 3 år efter at der er meddelt godkendelse.
- 8.3. Der skal etableres og vedligeholdes et 10-rækket læhegn på ca. 135 meter langt og 16 meter bredt langs markskel op til stuehuset ved mark nr. 33-0. Der skal ligeledes etableres og vedligeholdes et 5 - 10-rækket læhegn på ca. 185 meter langt langs vestlige markskel på marknr. 32-0. Læhegnet vil ikke være lige bredt over hele strækningen. De to læhegn udgør i alt et areal på 0,5 ha. Alle udgifter til etablering og vedligeholdelse af læhegnene tilfalder Grarupvej 15. Det anbefales, at der bruges en blanding af hurtigvoksende træer (f.eks. rødell, bærmispel) tætte, buskagtige træer f.eks. (syren, hassel, benved) og høje træer (f.eks. vintereg, mirabel). Læhegnene skal etableres senest i forbindelse med at hønsehøget bliver opsat.
- 8.4. Der skal laves en særskilt udledningstilladelse inden der søges byggetilladelse.
- 8.5. Al vask af maskiner, redskaber og lignende, hvorfra der kan forekomme gødnings- og foderrester skal ske på et sted, hvor vaskevandet bortledes til samletank, eller på et areal med plantedække som græs eller lignende, hvor der ikke kan ske overfladeafstrømning til vandindvindingsanlæg, vandløb m.m.

9. Vilkår med hensyn til husdyrbrugets eventuelle ophør:

- 9.1. Ved eventuelt ophør af produktionen skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Egenkontrol

Der benyttes staldtavler og logbog i tilknytning til produktionen. Daglig føres logbog over produktionsresultater, antal æg, vandforbrug, kølerumstemperatur. I logbogen noteres uregelmæssigheder i forhold til driften (strømsvigt, kølerumssvigt, m.m.). Bedriften anvender et HACCP egenkontrolprogram specielt tilrettet konsumægproduktion. Der udarbejdes mark- og gødningsplan samt gødningsregnskab efter gældende regler.

- **Driftslogbog**

En driftslogbog – svarende til den der fremgår af bilag 2 – medvirker til sikre, at de pågældende vilkår er indarbejdet i den daglige drift. Ligeledes kan en driftslogbog medvirke til at begrænse forurening og øvrige gener i forbindelse med et eventuelt uheld, hvis logbogen er kendt af eventuelle medarbejdere. Driftslogbogen er samtidig dokumentation for, hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår for miljøgodkendelsen efterleves.

- **Driftsforstyrrelser og uheld**

Driftsforstyrrelser og/eller uheld kan primært ske i forbindelse med håndtering af sprøjtemidler, olie m.m., samt ved brud på emballage eller beholdere, som anvendes til opbevaring af disse stoffer. Alle uheld og driftsforstyrrelser, herunder eventuelt spild på udendørs arealer, der kan medføre forøget forurening eller indebære fare herfor, skal straks meddeles alarmcentralen (tlf.: 112) og efterfølgende Ikast-Brande Kommune, Teknisk Område (tlf.: 99 60 40 00). Udenfor normal arbejdstid kontaktes Teknisk Områdes Servicevagt (tlf.: 97 18 08 09). Ansøger oplyser, at:

- steder, hvor der håndteres sprøjtegifte m.m., er sikret således, at der ikke kan forekomme afledning til omgivelserne
- påfyldning og rengøring af marksprøjten sker i marken

- **Grønt regnskab**

Såfremt der årligt udarbejdes et grønt regnskab for husdyrbruget, kan regnskabet danne baggrund for ændringer i husdyrbruget, der kan være med til at begrænse forbruget af energi, næringsstoffer, pesticider, vand m.m., samt til at minimere affaldsproduktionen.

- **Energibesparelse**

Det kan anbefales, at husdyrbrugets ressourceforbrug med mellemrum vurderes af en energikonsulent, der kan synliggøre mulige besparelser på energiforbruget.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT⁵

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødnings-opbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling. Husdyrbruget på Grarupvej 15, 7330 Brande, er omfattet af IPPC-direktivet.

Ansøger har valgt at anvende de forhåndenværende BAT-teknikker i forhold til management, foder, staldsystemer, vand- og energiforbrug samt opbevaring og håndtering af husdyrgødning. Der er fokus på at nedbringe foderforbruget samt fosforindholdet i foderet, ligesom fosforoverskuddet på udbringingsarealerne søges nedbragt, se endvidere afsnit 5.6.2. *Fosforoverskud*.

Lugt- og ammoniakemission fra produktions- og opbevaringsanlæg søges reduceret ved hjælp af BAT eller teknologier, der er bedre end dem, der er beskrevet i BREF-dokumentet. Der er således en meget lav ammoniakemission fra produktions- og opbevaringsanlæg, idet man har valgt at kombinere de to teknikker, hyppig udmugning og gødningstørring. En reduceret ammoniakemission bør tilsvarende give en reduceret lugtgeneafstand. Der er dog ikke undersøgt, hvilken påvirkning disse to teknikker har på lugtafgivelse, men det forventes, at der alt andet lige vil være en reduktion af lugtafgivelse.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik. En mere grundig BAT-redegørelse fremgår af kapitel 3 og 5.

Miljøgodkendelsens gyldighed

Den planlagte udvidelse af dyreholdet skal være afsluttet inden to år regnet fra den dato, hvor miljøgodkendelsen er meddelt - jævnfør § 33 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Hvis miljøgodkendelsen ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende tre år.

Miljøgodkendelsen har en retsbeskyttelsesperiode på otte år, hvorefter den skal revurderes. Herefter revurderes miljøgodkendelsen hvert 10. år.

Miljøgodkendelsens vilkår skal overholdes fra den dato, hvor miljøgodkendelsen er meddelt, medmindre andet fremgår af de enkelte vilkår.

Kommunens samlede miljøvurdering og begrundelse for afgørelsen

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

⁵ BAT= Best Available Technique (bedste tilgængelige teknik), som skal anvendes jf. EU's IPPC-direktiv (IPPC = Integrated Pollution Prevention and Control).

- at ansøger træffer de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betraget ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og andre bedrifters udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrifter
- at husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:
 - nabobeboelser
 - Natura 2000-områder⁶ og natur i øvrigt
 - overfladevand
 - nitratfølsomme indvindingsområder
 - landskabelige og kulturhistoriske værdier

Ikast-Brande Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at de generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* overholdes. Se endvidere vedlagte *Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Grarupvej 15, 7330 Brande* med tilhørende bilag.

Offentliggørelse

Ansøgningen blev offentliggjort ved annoncering i *Focus* (tillæg til *Brande Bladet* og *Ikast Avis*) den 21. april 2010. Kommunen modtog ingen bemærkninger til ansøgningen i den indledende offentlighedsfase.

Udkastet til afgørelse om miljøgodkendelse blev sendt i høring den 18. august 2010 hos alle, der er parter i sagen - herunder omboende og bortforpagtere af udbringningsarealer - samt øvrige, der har ønsket det, på baggrund af den indledende offentliggørelse af ansøgningen - med seks ugers frist til at indsende eventuelle kommentarer. Relevante bemærkninger, som er indkommet i forbindelse med offentliggørelsen, er inddraget i sagsbehandlingen forud for kommunens afgørelse.

⁶ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Der er indkommet en bemærkning fra Torben Pedersen, Grarupvej 23, 7330 Brande, hvor han beskriver forslag til to beplantninger hhv. nord og øst for hans ejendom, hvilket vil reducere eventuelle lugt- og støjgener fra hønsene. Dette forslag om beplantning har kommunen sat som vilkår for miljøgodkendelsen, jævnfør vilkår 8.3.

Torben Pedersen ønsker ligeledes hønsesalden flyttet længere væk fra Grarupvej 23. Dette forslag finder kommunen dog ikke grund til at imødekomme, idet lugtgeneafstanden for enkelt boliger uden landbrugspligt er overholdt. (Grarupvej 23 er dog ikke en ejendom uden landbrugspligt.) Samtidig skal hønsesalden ligge centralt i hønsfolden, idet reglerne vedr. økologisk hønsehold foreskriver, at afstanden til nærmeste indgangshul som udgangspunkt ikke må overstige 150 m. I visse tilfælde kan det dog accepteres, at der er en længere afstand på op til 350 meter, jævnfør *Vejledning af 16. april 2010 om økologisk jordbrugsproduktion*. Denne regel forhindrer at stalden kan placeres længere mod nord.

Der er endvidere indkommet en bemærkning fra Ulla Nørgård Tyrring, Tornvigvej 6, 7400 Herning. Hun er ejer af i alt 9,04 ha, der er anført som forpagtet areal i miljøgodkendelsen. Ulla Nørgård Tyrring ønsker ikke, at der bliver udbragt hønsemøg på sine arealer, og ønsker dem derfor trukket ud af ansøgningen om miljøgodkendelse. Arealerne er derfor trukket ud, og husdyrgødningsmængderne til ejede og forpagtede arealer er tilsvarende nedjusteret.

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet den 30. september 2010, og offentliggøres i *Focus* den 13. oktober 2010.

Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest ved kontortids ophør den 10. november 2010.

Følgende kan klage:

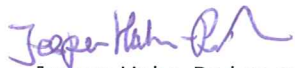
Ansøger, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Eventuel klage skal være skriftlig og sendes til Ikast-Brande Kommune, Miljøafdelingen, Centerparken 1, 7330 Brande, eller pr. e-mail til teknikogmiljoomraade@ikast-brande.dk. Klagen vil her fra blive sendt videre til Miljøklagenævnet, der er klagemyndighed. Ansøger vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen.

Miljøklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af godkendelsen i klageperioden, og imens eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar. Dog må byggeri, som ikke ligger i tilknytning til eksisterende bygninger **ikke** påbegyndes i klageperioden og såfremt afgørelsen påklages, **har** klagen opsættende virkning på udnyttelsen af godkendelsen.

Ifølge § 90 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Med venlig hilsen

Jesper Hahn-Pedersen

Chef for bygge- og miljøafdelingen

/

Hanne Binderup Jacobsen

Miljømedarbejder

Bilag:

Baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Grarupvej 15, 7330 Brande, inkl. bilag

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag sendt til nedenstående, med 6 ugers frist til at kommentere udkastet:

Ansøger: Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande, e-mail: axel@maanssons.dk

Konsulent: Jens Elvstrøm, Landscentret Fjerkræ, Udkærvej 15, 8200 Århus N, e-mail: jne@landscentret.dk

Bortforpagtere af udbringningsarealer, samt ejere af aftalearealer, der indgår i miljøgodkendelsen:

Ib Emborg, Hastrupvej 11, 7330 Brande

Finn Jensen, Grarupvej 7, 7330 Brande

Lisbeth Hedevang, Grarupvej 8, 7330 Brande

Thomas Tang Thomsen, Ejstrupholmvej 32, 7330 Brande

Jacob Knutsson, Ejstrupholmvej 13, 7330 Brande

GRARUPVEJ 3 EJENDOMME ApS, Røgindvej 18, 6940 Lem St.

Bente Leo Nielsen, Ågårdvej 3 B, 7330 Brande

Bøgh Paaske Hansen, Fløvej 16, 7330 Brande

Peter Gasbjerg, Sandfeldvej 55, 7330 Brande

Claes Frederik Kjær Mathiesen, Holtumvej 14, 7400 Herning

Ulla Nørgaard Thyrring, Tornvigvej 6, 7400 Herning

Mads Jørgen Feldborg Helms, Isenbjergvej 19, 7361 Ejstrupholm

Ejere af omboende (indenfor konsekvensradius på 442 meter):

Jenni Kristine Julsgaard Pedersen, Grarupvej 23, 7330 Brande

Finn Jensen, Grarupvej 7, 7330 Brande

GRARUPVEJ 3 EJENDOMME ApS, Røgindvej 18, 6940 Lem St.

Kopi af afgørelsen inkl. bilag sendt til:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@aeraadet.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dn@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: jkt@sportsfiskerforbundet.dk

- Vandområdedistrikt 5, Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: leif.poulsen@net.telenor.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: ikast-brande@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing – e-mail: post@rin.mim.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg – e-mail: midt@sst.dk

Konsulent: Jens Elvstrøm, Landscentret Fjerkræ, Udkærsvej 15, 8200 Århus N, e-mail: jne@landscentret.dk

Herning Kommune, Teknik og miljø, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning, e-mail: teknik@herning.dk

Torben Pedersen, Garupvej 23, 7330 Brande

Ulla Nørgård Tyrring, Tornvigvej 6, 7400 Herning

**Baggrund for
afgørelsen om miljøgodkendelse af
husdyrbruget
Grarupvej 15,
7330 Brande**

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	19
1.1. Ikke-teknisk resumé.....	19
1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning.....	19
1.3. Lovgivningsmæssig baggrund	20
2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget	20
2.1. Anlæggets beliggenhed.....	20
2.2. Anlæggets indretning	22
2.3. Besætnings sammensætning og staldtype	23
2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg	24
2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager	25
2.5.1. Ammoniak og natur	26
2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget	28
2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget	30
2.7.1. Vandforbrug	30
2.7.2. Afledning af vand	30
2.7.2.1. Sanitært spildevand	30
2.7.2.2. Spildevand fra rengøring	30
2.7.2.3. Tagvand	31
2.7.2.4. Befæstede arealer	31
2.7.3. Energiforbrug	32
2.7.4. Foderstoffer.....	33
2.7.5. Kemikalier m.v.....	33
2.7.6. Affald.....	33
2.7.7. Skadedyr	34
2.7.8. Støv	34
2.7.9. Støj.....	34
2.7.10. Lys	35
2.7.11. Transporter til og fra anlægget.....	35
3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til anlægget	36
3.1. BAT i forhold til management	37
3.2. BAT i forhold til foder.....	38
3.3. BAT i forhold til staldindretning	38
3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug	39
3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning	40
4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer	41
4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed	41
4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode	42
4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.	43
4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer.....	43
4.5. Grundvand	44
4.6. Overfladevand	44
4.6.1. Kvælstofudvaskning	45
4.6.2. Fosforoverskud	47
4.6.3. Gældende målsætninger	49
4.7. Natur.....	50
4.7.1. Beskyttede naturtyper	50
4.7.2. Natura 2000-områder	52
4.7.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)	53
5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer	54
6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier	55
6.1. Landskabelige værdier	55
6.2. Kulturhistoriske værdier.....	57
7. Vurdering af arealer beliggende i Herning Kommune	45
8. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften	58
9. Bilagsfortegnelse	63

1. Indledning

1.1. Ikke-teknisk resumé

Ansøger Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande søger om at udvide dyreholdet fra 14.500 årshøner til 51.943 årshøner, svarende til en ændring i dyreenheder (DE) fra 87,35 til 312,91 DE.

Der søges om etablering af en staldbygning på 4.000 m² på Grarupvej 15, 7330 Brande. Bygningen ønskes placeret ca. 190 meter sydvest for de eksisterende bygninger på ejendommen, idet der er tale om økologisk høsehold, hvor hønsene skal have adgang til et større frilandsareal i tilknytning til stalden.

Ikast-Brande Kommune skal i henhold til bl.a. *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* vurdere om den ansøgte udvidelse og fremtidige drift kan gennemføres uden væsentlige virkninger på miljøet. Det er vurderet, at udvidelsen kan gennemføres, hvorfor denne miljøgodkendelse meddeles. Godkendelsen beskriver kommunens grundlag og vurderinger samt de vilkår, som kommunen har stillet til udvidelsen og den fremtidige drift.

Eksisterende og fremtidige bygninger med besætning, anlæg til opbevaring af foder og husdyrgødning er vurderet i forhold til bl.a.:

- ammoniakfordampning, lugt, lys, støj og støv fra stalde og opbevaringsanlæg
- opbevaring og bortskaffelse af bl.a. affald og kemikalier
- forbrug af vand, energi og hjælpestoffer
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)
- landskab.

Eksisterende og fremtidige arealer til udbringning af husdyrgødning er vurderet i forhold til bl.a.:

- grundvand
- vandløb
- naturområder.

Miljøgodkendelsen af husdyrbruget, Grarupvej 15, 7330 Brande, regulerer driften i otte år, hvorefter godkendelsen skal revurderes på baggrund af de erfaringer, der har været med driften, og den udvikling, der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysning

Anlægget:

Adresse: Grarupvej 15, 7330 Brande
Ejendomsnummer: 756-0004668
Matrikelnummer: 2b, m.fl. Grarup By, Brande
CVR-nummer: 25848039
CHR-nummer: 20315
P-nummer: 1008208685

Ansøger/ejer/driftsherre:

Navn: Axel Månsson

Adresse: Grarupvej 15, 7330 Brande
Telefonnummer: 40808130
Mobilnummer: 40808130
E-mail: axel@maanssons.dk

Konsulent:

Navn: Jens Elvstrøm
Adresse: Udkærvej 15, 8200 Århus N
Telefonnummer: 87405376
Mobilnummer: 40285535
E-mail: jne@landscentret.dk

1.3. Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til mere end 230 DE, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning vurderes i henhold til § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, der har indarbejdet EU's VVM-direktiv⁷ og IPPC-direktiv⁸.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IPPC-direktivet.

2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget

2.1. Anlæggets beliggenhed

Ejendommens eksisterende og planlagte produktionsanlæg ligger på adressen Grarupvej 15, 7330 Brande. Som nævnt i afsnit 1.1. ønskes den nye stald opført ca. 190 meter sydvest for de eksisterende bygninger på Grarupvej 15. Det samlede produktionsanlæg ligger ca. 950 meter nordøst for byzonen til Brande (målt fra planlagt staldbygning) og ca. 2,9 km sydøst for det nærmeste sommerhusområde. Produktionsanlæggene er endvidere beliggende ca. 1200 meter øst for samlet bebyggelse (boligkvarter i Brande).

I forbindelse med kommuneplanen 2009-2021 er der udlagt nye industriområder ved Brande. Der er udpeget et rammeområde nr. 13.E4.1 til industri med særlige beliggenhedskrav på ansøgers udbringningsarealer. Den nye staldbygningens placering er sammenfaldende med den nordlige del af dette område. Miljøcenter Ringkøbing har godkendt en alternativ placering af dette område. Kommunalbestyrelsen for Ikast-Brande Kommune har således på byrådsmøde den 13. september 2010 vedtaget, at rammeområde nr. 13.E4.1 kan flyttes til et område nord for Brande. Et tillæg til kommuneplanen er pt. under udarbejdelse. Først når dette tillæg er vedtaget, vil kortbilaget tilhørende kommuneplanen blive opdateret.

⁷ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁸ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

Afstanden fra det nærmeste staldhjørne til nærmeste nabobeboelse, Grarupvej 23, er ca. 180 meter i syd-vestlig retning, denne bolig er omfattet af landbrugspligt. Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er Grarupvej 1, der er beliggende ca. 680 meter i nord-østlig retning i forhold til ejendommens produktionsanlæg.

Faktaboks

Jævnfør § 20 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse⁹ i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 1:

Tabel 1. Generelle afstandskrav - jævnfør §§ 6 og 8 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - samt aktuelle afstande fra husdyrproduktionsanlægget på Grarupvej 15, 7330 Brande

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	> 25
Almene vandforsyningsanlæg	50	> 50
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	> 15
Offentlig vej og privat fællesvej	15	> 15
Levnedsmiddelvirksomhed	25	> 25
Beboelse på samme ejendom	15	> 15
Naboskel	30	> 30
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	300
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	300
Nabobeboelse, Grarupvej 1, 7330 Brande	50	680

⁹ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 meter fra beboelsesbygningen ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, medregnes ikke.

Ikast-Brande Kommune konstaterer:

- at det samlede produktionsanlæg vil ligge mere end 300 meter fra:
 - en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
 - et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
 - et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- at de generelle afstandskrav, som nævnt i tabel, 1 er overholdt

Ikast-Brande Kommune vurderer:

- at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at overholdelsen af de generelle afstandskrav – i kombination med overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – vil sikre de pågældende vandforsyningsanlæg, vandløb m.m. samt boligområder m.v. tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening fra husdyrbrugets anlæg. Se desuden kommunens vurdering i afsnit 2.5. *Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager* og 2.6. *Lugtgener fra produktionsanlægget*.

2.2. Anlæggets indretning

Ansøgers oplysninger

De eksisterende produktionsanlæg på Grarupvej 15 består af 1 fjerkræstald med tilhørende ægpakkeri og lager, samt en ældre fjerkræstald som vil blive taget ud af drift, når den projekterede fjerkræstald syd for husdyrbruget er opført.

Den projekterede fjerkræstald på husdyrbruget opføres i en afstand af ca. 190 meter syd-vest for de eksisterende bygninger på Grarupvej 15, idet der er tale om økologisk hønsehold, der skal have mulighed for adgang til frilandsareal af en vis størrelse. Stalden indrettes i overensstemmelse med bestemmelserne i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* og i den generelle byggelovgivning i øvrigt.

Resten af bygningsmassen anvendes i forbindelse med grønsagsproduktionen, og består af værksted, maskinhus, pakkehal, lager, medarbejderboliger, administration, m.m.

En oversigt af anlæg m.m. fremgår af tabel 2 og 3.

Tabel 2. Oversigt over produktionsanlæg vedrørende ægproduktionen, Grarupvej 15, 7330 Brande

Bygning nr. jf. kortbilag A	Anvendelse	Størrelse i m ²	Gulvprofil	Antal stipladser / årshøner i ansøgt drift
C	Årshøner, gulvdrift	1.400	Fast gulv	Tages ud af drift
D	Årshøner, etagedrift	2.100	Fast gulv	23.900 / 22.340
F	Årshøner, etagedrift	4.000	Fast gulv	31.900 / 29.603

Tabel 3. Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser der anvendes fremover, Grarupvej 15, 7330 Brande

Anlæg	Størrelse, m ²	Afledt mængde vand, m ³	Afløb til
Møddingshus	300	5 *)	Samlebrønd
Vaskeplads	200	140	Goldbæk
Kørearealer	10.000	7.000	Goldbæk

*) vaskevand fra rengøring af gødningshus

Møget fra stalde med etagedrift er en blanding af 25 % dybstrøelse og 75 % fast møg. Hønsemøget opbevares i dag i markstakke. Tørstofprocenten ligger på min. 30 %. Fremover vil hønsemøget blive tørret på gødningsbåndene, som har til formål dels at øge tørstofprocenten yderligere, dels at reducere ammoniakfordampningen fra gødningen.

Regnvand fra kørearealer ledes sammen med regnvand fra vaskepladsen til Goldbækken, jævnfør afsnit 2.7.2.4. *Befæstede arealer.*

2.3. Besætnings sammensætning og staldtype

Ansøgers oplysninger

Besætnings sammensætningen, fordelt på staldtype samt husdyrbrugets årlige produktion ved den nuværende og den ansøgte drift, fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Besætnings sammensætning, staldtype og årlig produktion i nudrift og ansøgt drift, Grarupvej 15, 7330 Brande

Husdyrtype	Stald- og gulvtype*	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Årshøner, konsumægproduktion,	Etagedrift, hyppig udmugning	-	-	51.943	312,91
Årshøner, konsumægproduktion,	Gulvdrift med gødningskumme	14.500	87,35	-	-
I alt		14.500	87,35	51.943	312,91

* jævnfør ansøgnings systemet

Staldenes størrelse er dimensioneret efter antallet af stipladser, der angiver den maksimale belægning. Produktionsformen er holddrift, dvs. stalden bliver fyldt til maksimal belægning, hvorefter der ikke sker genindsætning, når antallet af høns reduceres. Den maksimale belægning for denne produktion er beregnet til 55.800 hønsepladser, og der regnes med en forventet dødelighed på ca. 7 %.

Produktionen foregår således at der altid er æglæggende høns i en af de to stalde, dvs. at de to stalde er produktionsmæssigt forskudt. Efter en æglægningsperiode på ca. 60 uger er der en rengørings- og vedligeholdelsesperiode på ca. 4 uger, hvorefter et nyt hold indsættes. Antallet af stipladser fratrukket længden af tomgangsperioden og dødelighedsprocenten udgør antallet af årshøner.

Dødelighedsprocenten kan ikke fastslås med sikkerhed, idet der endnu ikke er nok erfaringer med etagedrift, men det tyder på at dødeligheden er lavere i dette system sammenlignet med gulvdrift. Dødeligheden er derfor sat relativt lavt, idet der således regnes på "worst case", dvs. størst mulig belægning i staldene.

Kommunen vurderer

For et husdyrbrug kan der være en vis variation i den årlige produktion og i fordelingen af de enkelte dyretyper hen over året. Miljøpåvirkningen er forskellig fra dyretype til dyretype og fra stalddtype til stalddtype, hvorfor miljøvurderingen afhænger af dyresammensætning og fordeling på stalddtype. Ikast-Brande Kommunes vurdering er foretaget ud fra en besætning med en årlig produktion, som angivet i tabel 4, på **maksimalt 312,91 DE**.

Det forudsættes, at den årlige produktion:

- ikke overstiger 312,91 DE (et udsving på +/-10 DE kan accepteres, såfremt det udlignes over en tre-årig periode)
- sker jævnt fordelt over året

2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg

Ansøgers oplysninger

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende stalddtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en samlet årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 40.322 kg N og 9.630 kg P.

Ejendommen afsætter årligt fast gødning med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 9.125 kg N og 2.237 kg P, svarende til 72,7 DE i fjerkræ. Således har den tilbageværende husdyrgødningsproduktion, til egne og forpagtede arealer, et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca. : 31.197 kg N og 7.394 kg P, svarende til 240,21 DE.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3, og husdyrproduktionens tilførsel til anlæggene er opgjort i tabel 5:

Tabel 5. Tilførsel til opbevaringsanlæg, Grarupvej 15, 7330 Brande

Tilførsel	m ³ /år	Opbevaringskapacitet, mdr.
Dybstrøelse/fast mæg	1.650	> 12 (5,8 mdr. for møddingshuset)

I nudriften på Grarupvej 15 produceres ca. 300 tons gødning årligt (jf. normtal 08/09: 1,73 tons pr. 100 øko årshøner), det vil stige til ca. 900 tons gødning årligt, hvoraf størstedelen (ca. 75 %) tørres og presses i piller. I alt tilledes der møddingshuset ca. 800 m³ årligt, resten af fast mæg/dybstrøelse oplagres

i markstak. Opbevaringskapaciteten for fast m \ddot{u} g/dybstr \ddot{u} else i m \ddot{u} ddingshuset er p \ddot{a} den baggrund beregnet til ca. 5,8 m \ddot{a} nedes.

Kommunen vurderer

If \ddot{o} lge *Bekendtg \ddot{o} relse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrg \ddot{o} dning, ensilage m.v.* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni m \ddot{a} neders produktion normalt v \ddot{a} re tilstr \ddot{a} kkelig til, at udbringningen og g \ddot{o} dningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle milj \ddot{o} regler. P \ddot{a} den baggrund vurderes den opgivne 5,8 m \ddot{a} neders opbevaringskapacitet at v \ddot{a} re tilstr \ddot{a} kkelig, idet resten af dybstr \ddot{u} elsen kommes i markstak.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set p \ddot{a} baggrund af det oplyste:

- at opbevaring af husdyrbrugets husdyrg \ddot{o} dning vil ske p \ddot{a} en m \ddot{a} de, som er i overensstemmelse med de generelle milj \ddot{o} regler
- at overholdelsen af de generelle milj \ddot{o} regler, og af bl.a. vilk \ddot{a} r 2.2. for milj \ddot{o} godkendelsen vil medvirke til at begr \ddot{a} nse den mulige p \ddot{a} virkning af det omgivne milj \ddot{o} fra opbevaringsanl \ddot{a} ggene.

2.5. Ammoniakfordampning fra stald og g \ddot{o} dningsopbevaringslager

Ans \ddot{o} gers oplysninger

Husdyrbruget opfylder det generelle reduktionskrav p \ddot{a} 15 % med hensyn til ammoniakfordampning i forhold til det p \ddot{a} g \ddot{a} ldende referencestaldsystem - j \ddot{a} vnf \ddot{o} r bilag 3 i *Bekendtg \ddot{o} relse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.*

Det generelle ammoniak-reduktionskrav opfyldes bl.a. ved:

- hyppig udmugning tre gange ugentlig
- g \ddot{o} dningst \ddot{o} rning

Af tabel 6 fremg \ddot{a} r st \ddot{r} rrelsen af ammoniakfordampningen fra stald og g \ddot{o} dningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ans \ddot{o} gningssystemet p \ddot{a} www.husdyrgodkendelse.dk.

Ammoniakfordampningen fra det samlede staldanl \ddot{a} g bidrager med ca. 75 % af ammoniakfordampningen fra det samlede produktionsanl \ddot{a} g efter projektets gennemf \ddot{o} relse.

Tabel 6. Ammoniakfordampning fra stald og g \ddot{o} dningsopbevaringslager omregnet til kg kv \ddot{a} lstof (N) pr. \ddot{a} r, ans \ddot{o} gt drift, Grarupvej 15, 7330 Brande.

Anl\ddot{a}g	Kg kv\ddot{a}lstof (N) pr. \ddot{a}r
Staldanl \ddot{a} g, eksisterende produktion, ingen \ddot{a} ndringer	ca. 0 kg N/ \ddot{a} r
Staldanl \ddot{a} g, eksisterende produktion, \ddot{a} ndringer + udvidelsen	ca. 2762 kg N/ \ddot{a} r
G \ddot{o} dningslagre, efter projektets gennemf \ddot{o} relse	ca. 1000 kg N/ \ddot{a} r
Samlet ammoniakfordampning fra stald og lager efter projektets gennemf\ddot{o}relse:	ca. 3763 kg N/\ddot{a}r
Mer-emmission fra anl\ddot{a}gget	ca. -1276 kg N/\ddot{a}r

2.5.1. Ammoniak og natur

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakfordampningen fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition (kvælstofnedfald), som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

Jævnfør *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, må der ikke foretages ændringer eller udvidelser af husdyrbrug, der ligger mindre end 300 meter fra de naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, hvis det pågældende projekt giver anledning til øget ammoniakfordampning fra produktionsanlægget. Derudover foreskriver de generelle beskyttelsesniveauer, hvor meget ammoniakudledningen maksimalt må øges fra et produktionsanlæg, der ligger mellem 300 og 1.000 meter fra de nævnte naturtyper.

Inden for 1.000 meters afstand fra husdyrbrugets anlæg findes der ikke beskyttede naturtyper, som er omfattet af § 7 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, men der findes flere, mindre naturområder og et vandløb, som er registreret som beskyttet efter § 3 i *Naturbeskyttelsesloven*¹⁰.

Indenfor 300 meter fra anlægget

Der er registreret tre beskyttede søer og to beskyttede hedeområder, jævnfør kortbilag D1.

De to heder

Den sydligste hede (DB_Ident 527119) er af typen tør hede med dominans af bølget bunke og i øvrigt under tilgroning. Den nordligste hede (DB_Ident 527117) forekommer med en stor plet med hedelyng og sand-star, resten er domineret med alm. kvik og rød svingel. Tålegrænsen for naturtypen ligger i intervallet 10-20 kg N/ha/år, men den anbefalede tålegrænse ligger på 15 kg N/ha/år.

Beregninger fra DMU viser at baggrundsbelastningen i lokalområdet i 2007 lå på ca. 13,6 kg N/ha/år. I 2008 lå den omkring 14,6 kg N/ha/år. I forhold til at hedearealerne ligger upejlet hen vil der ske en tilstandsændring af arealerne når belastningen overstiger 15 kg N/ha/år.

Kvælstofdepositionsregninger viser, at den sydligste hede og den nordligste hede vil modtage henholdsvis 0,77 kg N/ha/år og -0,54 kg N/ha/år som følge af projektgennemførelsen. Det betyder for den sydligste hede, at hedens tålegrænse muligvis vil blive overskredet, men når der sker en merdeposition på mindre end 1,0 kg N/ha/år, vil man ikke kunne påvise tilstandsændringer på dette naturareal som følge af udvidelsen af husdyrbruget.

De tre søer

Der er tidligere registreret forekomst af spæd pindsvineknap i den sydlige sø, som er en gammel kulgrav. Merdeposition af kvælstof fra anlægget vurderes ikke at være et problem i forhold til den tidligere intensive drift af tilstødende mark 31-0. Brinkerne er stejle og kronekanten er flere steder domineret af

¹⁰ *Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009 af lov om naturbeskyttelse* (med senere ændringer).

arter som gederams og stor nælde. Endvidere udgør kæmpe bjørneklo et tiltagende problem i dette område.

Den nygravede sø mod nord-øst forventes ikke at blive væsentligt påvirket af udvidelsen. Søen er beliggende på arealer der tidligere har været i omdrift og er derfor påvirket af næringsstoffer.

Mellem 300-1000 meter fra anlægget

Gormosen ligger ca. 500 meter syd-vest for den nye stald. De forekommende naturtyper i Gormosen hører til de kvælstoffølsomme typer med tålegrænser helt ned til 10 kg N/ha/år.

Gormosen betragtes som et særligt værdifuldt naturområde pga. forekomsten af disse kvælstoffølsomme naturtyper og det faktum at kommunen aktivt udfører naturpleje i området for at opretholde naturtilstanden. Gormosen sidestilles således med § 7-arealer i henhold til Husdyrloven, hvorfor bufferzonekriterierne vil være gældende vedrørende ammoniakdepositionen til Gormosen. Der er lavet en beregning af merdepositionen til området. Beregningen ligger på 0,09 kg N/ha/år, hvilket opfylder bufferzonekriterierne uanset hvor mange husdyrbrug, der er inden for 1000 meter.

Mod vest ligger en hedeknold samt et engareal. På engen/heden er der forekomst af: fløjlsgræs, alm. hvene, alm. hønsetarm, hvid-kløver, alm. kongepen, sump-kællingetand, mælkebøtte, lav ranunkel, lyse-siv, alm. star, hare-star, horse-tidse, kær-tidse, muse-vikke og rød svingel. Området vurderes at modtage en merdeposition på < 1 kg N/ha/år. Den anbefalede tålegrænse vurderes at ligge i intervallet mellem 15-20 kg N/ha/år. Udvidelsen vurderes ikke at få væsentlig konsekvenser for området.

Mod øst ligger et par søer, samt et par moseområder. Moseområderne ligger i en afstand af godt 650 fra anlægget. Områderne sidestilles ikke med § 7, og det vurderes, at merdepositionen ikke vil forårsage en tilstandsændring, der kræver dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Nærmeste § 7-område er beliggende i en afstand af 3,3 km fra ejendommens produktions- og opbevaringsanlæg.

Nærmeste Natura 2000-område er et ca. 2.400 ha stort EF-habitatområde nr. 64 (Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage), der er beliggende i en afstand af 5,8 km nord for anlægget på Grarupvej 15, jævnfør afsnit 4.7.2.

Kommunens samlede vurdering i forhold ammoniakfordampning fra anlæg

Det generelle ammoniakreduktionskrav, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, er ifølge ansøgningen med de tilhørende beregninger overholdt.

Faktaboks

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter - ifølge intentionerne bag *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - som udgangspunkt de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugs produktionsanlæg.

Ikast-Brande Kommune vurderer i det konkrete tilfælde, at de naturarealer, som ligger i nærområdet omkring produktionsanlægget, er så kvælstoffølsomme, at der skal stilles yderligere vilkår for at beskytte

de pågældende naturområder tilstrækkeligt imod kvælstofpåvirkning fra produktionsanlægget. For at nedbringe merdepositionen til de to heder (DB_Ident 527119) og (DB_Ident 527117) til under 1,0 kg N/ha/år er der stillet vilkår om fodring, jævnfør vilkår 2.3.

Kravet til ammoniakemissionen fra stald og lager er, i det konkrete tilfælde, øget af hensyn til den kumulative effekt fra andre husdyrbrug, idet der i en afstand af 330 meter nord-vest for ejendommens produktionsanlæg ligger en minkfarm, Grarupvej 3, med et dyrehold på over 75 DE. Da de to husdyrbrug Grarupvej 3 og Grarupvej 15 hver især ligger mindre end 1000 meter fra Gormosen, og indbyrdes ligger mindre end 1000 meter fra hinanden, er den højest tilladte merdeposition i Gormosen fastlagt til 0,5 kg N/ha/år, idet Gormosen skal sidestilles med § 7-arealer. Da Gormosen modtager ca. 0,09 kg N/ha/år fra Grarupvej 15, vil kravet til ammoniakdeposition være overholdt.

Den reelle ammoniakfordampning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakfordampningen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødningen afsættes på i staldene. Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler, og af vilkår 2.1, 2.2, 2.3 og 2.4 for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbåret kvælstof fra produktionsanlægget minimeres
- at ammoniakfordampningen fra produktionsanlægget i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget

Ansøgers oplysninger

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra staldene. Der kan forekomme en vis lugtafgivelse i forbindelse med håndteringen af husdyrgødning, når staldene skal tømmes og dybstrøelsen skal køres i markstak.

Tabel 7 viser de beregnede geneafstande med hensyn til lugt fra staldene efter projektets gennemførelse, som er fremkommet ved brug af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 7. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse, Grarupvej 15, 7330 Brande.

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, meter	Faktisk afstand fra staldanlægget, meter
Byzone	525	950
Samlet bebyggelse	389	1200
Enkeltbolig ¹¹	175	680

Kommunen vurderer

Lugtgeneafstanden er det område omkring husdyrbrugets produktions- og opbevaringsanlæg, hvor lugtafgivelsen er så stor, at der ikke må ligge nabobeboelser uden landbrugspligt inden for dette område. Konsekvensradius angiver det område omkring husdyrbrugets produktions- og opbevaringsanlæg, hvor

¹¹ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

man periodevis kan opleve lugtgener fra anlægget. Inden for dette område er naboer høringsberettigede, men der er ingen hjemmel til at reducere lugtgenerne yderligere. Konsekvensradius for dette husdyrbrug er 442 meter, og alle naboer inden for dette område er blevet hørt.

Faktaboks

I *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E^{12} pr. m^3 luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E/m^3 ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 DE. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* - i forhold til de tre områdetyper - overholdt i det konkrete tilfælde. Lugtgeneafstandene har ikke skullet forøges af hensyn til vurdering af den kumulative effekt fra andre husdyrbrug.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som håndtering af husdyrgødning foretages i. Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse ikke vil medføre væsentlige, forøgede lugtgener fra produktionsanlægget
- at de væsentligste lugtgener fra produktionsanlægget vil ske i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, mens lugtgenerne vil være mere begrænsede fra staldene generelt
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår 2.5 for miljøgodkendelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra

¹² OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

produktionsanlægget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes, og lugtgenegrænserne dermed ikke overskrides i mere end 1 % af tiden.

2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget

2.7.1. Vandforbrug

Ansøgers oplysninger

Vandforbruget til husholdning (medarbejderboliger) samt til produktion fås fra Brande Vandværk. Vandforbruget til markvanding fås fra egen boring. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg samt forbrug fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg og forbrug, Grarupvej 15, 7330 Brande.

Boring/vandværk	Anlægsnr.	Forbrug - nudrift, m ³	Forbrug - ansøgt, m ³	Ændring, %
Staldanlæg, byvand	-	1.060	3.770	+ 256
Markvanding Grarupvej 15	DGU 105.1599	156.000	156.000	0

Kommunen bemærker

Det fremgår af tabel 8, at vandforbruget til produktionen forventes at stige med ca. 256 % i ansøgt drift. Det øgede vandforbrug i staldanlægget afspejler udvidelsen i dyreholdet. Det vil være i ejers interesse at minimere drikkevandsspildet, idet de fugtigere forhold i stalden giver dårligere dyrevelfærd og øget ammoniakfordampning, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at drikkevandsspild i videst mulig omfang vil blive imødegået, og at der ikke vil forekomme et overforbrug af vand på ejendommen.

2.7.2. Afledning af vand

2.7.2.1. Sanitært spildevand

Ansøgers oplysninger

Sanitært spildevand fra medarbejderboliger afledes til godkendt anlæg med trixtank og nedsivning. Det nye ægpakkeri, der er opført i tilknytning til bygning D (kortskitse A), er indrettet med toiletter. Sanitært spildevand fra denne bygning afledes til godkendt anlæg med trixtank og nyt nedsivningsanlæg. Der ændres ikke i mængder og afledningsforhold som følge af denne udvidelse.

Kommunen konstaterer/vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at afledning af sanitært spildevand ikke giver væsentlig påvirkning til omgivelserne, idet de godkendte nedsivningsanlæg er dimensioneret efter forholdene.

2.7.2.2. Spildevand fra produktionen, rengøring, m.m.

Ansøgers oplysninger

Der vil som følge af udvidelsen ske en fordobling i spildevandsmængde fra produktionen. Mængden af spildevand fra produktionen er dog lavt, bl.a. er drikkevandsspild minimeret, hvilket har gavnlig effekt både på hønsenes velfærd samt reduktion af ammoniakfordampning, som er meget lav i tør hønsemøg.

Der er således ingen spildevand fra staldene i den periode der er dyr i staldene, men i tomgangs perioden produceres i dag ca. 100 m³ vaskevand fra stalde og inventar, denne mængde forventes øget til 200 m³ i ansøgt drift. Vaskevand fra de eksisterende stalde (bygning C og D) går til samletank på 30 m³ ved bygning D, mens vaskevand fra den nye stald (bygning F) går til ny samletank på ca. 30 m³ ved bygning F. Vaskevandet spredes på udbringingsarealet efter gældende regler.

Herudover produceres der spildevand fra ægpakkeriet, hvilket dog er en meget begrænset mængde spildevand. Her sker der også en fordobling af vaskevandet, fra ca. 10 m³ til 20 m³. Spildevandet fra ægpakkeriet afledes til godkendt nedsivningsanlæg.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at afledning af spildevand fra produktion og rengøring ikke giver væsentlig påvirkning til omgivelserne.

2.7.2.3. Tagvand

Ansøgers oplysninger

Tagvand fra eksisterende bygninger, samt omfangsdræn rundt om eksisterende bygninger, ledes til Goldbæk. Der sker opsamling af tagvand fra stort set alle bygninger på ejendommen, og mængden af tagvand udgør ca. 9.000 m³ i nudrift. Tagvand fra den nye bygning, svarende til ca. 1750 m³, vil blive opsamlet og afledt til Goldbæk eller føres til nedsivning via faskine.

Kommunen vurderer

Idet der er tale om store mængder tagvand ledt til nedsivning eller udledes til Goldbæk, skal der udarbejdes en særskilt nedsivningstilladelse/udledningstilladelse. Afledt vand skal forsinkes til naturlig afstrømning, inden det løber ud i vandløbet. I udledningstilladelsen er opstillet en række vilkår for udledning af tagvandet.

2.7.2.4. Befæstede arealer

Ansøgers oplysninger

De befæstede arealer fremgår af tabel 3. Regnvand fra kørearealer udgør ca. 7000 m³, denne mængde er uændret i ansøgt drift. Vandet afledes idag til Goldbækken, denne afledning ønskes fortsat i fremtidig drift.

Vaskevand fra rengøring af maskiner, m.m. opsamles på vaskepladsen og ledes via olieudskiller til Goldbæk. Olieudskilleren tømmes efter behov. Vaskepladsen bliver kun brugt til markmaskiner i begrænset omfang.

Kommunen vurderer

Vaskevand fra vaskepladsen kan udledes til Goldbækken, såfremt den ikke anvendes til grov-rengøring af maskiner/redskaber, der har været brugt til markkørsel eller næringsstof-/fodertransport. Gødnings-, jord- og foderrester fra disse maskiner/redskaber skal afvaskes på et areal med plantedække, hvor der ikke kan ske overfladeafstrømning til vandindvindingsanlæg, vandløb, m.m., jævnfør vilkår 8.5.

Der skal udarbejdes en særskilt udledningstilladelse for regnvandet fra kørearealer ledt til Goldbæk. Afledt vand skal forsinkes til naturlig afstrømning inden det løber ud i vandløbet. I udledningstilladelsen er

opstillet en række vilkår for udledning af vandet fra befæstede arealer. Ikast-Brande Kommune vurderer, at såfremt udledningstilladelse gives, vil afledning af spildevand fra befæstede arealer ikke give væsentlig påvirkning til omgivelserne.

2.7.3. Energiforbrug

Ansøgers oplysninger

Varme

Der bruges normalt ikke varmetilsætning til staldene, udover varme i forbindelse med indsætning af nye høns i meget kolde vinterperioder. Der er således ikke monteret et fast varmesystem i staldene. Da det er en økologisk produktion, er der åbning ud til det i fri i dagtimerne. Åbningerne lukkes om natten. Idet der således vil være et meget lille behov for opvarmning, er varmegenvinding derfor fravalgt.

Strøm

Der anvendes primært strøm til ventilation i produktionen. For at maksimere effekten af ventilationen rengøres ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog.

For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug registreres temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval). Normen for strømforbrug er 1030 kwh/167 årshøner. I alt et anslået forbrug på 320.000 kwh.

Belysning

Der vælges belysning som tager hensyn til elforbruget og dyrevelfærd. Der opsættes lysstofrør (sparepære) med lysdæmper. Der anvendes en type lysdæmper (højfrekvent) med et lavt effekttab. Der anvendes endvidere LUX-styring (dagslysregulering).

Tilvalg af BREF:

Længden af lysperioden følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktionstrin. I pakkerum og forrum er opsat lys som giver medarbejdere optimale muligheder for at udføre deres arbejde. Lyset over pakkemaskine følger krav i arbejdsmiljø lovgivning. Staldbelysningen er styret separat.

Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift, Grarupvej 15, 7330 Brande.

Ressource	Forbrug - nudrift	Forbrug - ansøgt	Ændring, %
Elforbrug, kWh (normtal)	89.900	309.000	+ 344

Kommunen bemærker

Som det fremgår af tabel 9, vil elforbruget stige væsentlig svarende til stigningen i dyreholdet. Energiforbruget bør løbende følges, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers interesse, at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Ikast-Brande Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

2.7.4. Foderstoffer

Ansøgers oplysninger

Opbevaring af foder sker i siloer i tilknytning til staldene. Udfodring sker via lukket system, og vil således ikke forårsage støvgener.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at foderopbevaring og -håndtering vil ske uden væsentlige miljømæssige gener.

2.7.5. Kemikalier m.v.

Ansøgers oplysninger

Ejendommen Grarupvej 15 huser tillige maskiner og hjælpestoffer til den konventionelle markdrift. Påfyldning og rengøring af marksprøjten foregår primært i marken. Kemikalier opbevares i aflåst kemikalierum, mens dieselolie opbevares i en indendørs tank og to udendørs tanke. Handelsgødning opbevares i maskinhus.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at håndtering og opbevaring af kemikalier m.v. vil foregå på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes. Den ene af de to udendørs tanke står på sand/grus. Ved miljøtilsyn på ejendommen den 13. april 2010 blev det aftalt at forlænge vaskepladsen (5 - 10 meter mod syd) hen under olietanken for at eliminere evt. risiko for oliespild på jordoverfladen.

2.7.6. Affald

Ansøgers oplysninger

Affald fra produktionen omfatter døde dyr, spildolie, medicinrester, desinfektionsmidler, oliefiltre, emballage og plastik. Døde dyr anbringes i fryser indtil afhentning, som foretages af DAKA efter behov.

Forbrændingseget affald opsamles i container placeret syd for pakkehal. Containeren tømmes hver 14. dag. Farligt affald (lysstofrør, spraydåser, batterier, oliefiltre, m.m.) afleveres til genbrugsplads. Klinisk risikoaffald (medicinrester og kanyler) afleveres på apoteket. Spildolie opsamles og bortskaffes til leverandør af smøreolie. Der vil ikke ske en markant forøgelse af affaldsproduktionen ved udvidelsen.

Tabel 10. Bortskaffelse af affald

Affaldstype	Bortskaffes, hvorhen	Bortskaffelsesinterval
Døde dyr	DAKA	Efter behov
Lysstofrør/ Oliefiltre/ Batterier	Specialbeh. på genbrugsplads	Efter behov
Klinisk risikoaffald	Apotek	Efter behov
Forbrændingseget affald	Forbrænding	Hver 14. dag
Pap og papir	Genbrugsplads	Efter behov

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, og at bortskaffelse af øvrigt affald sker miljømæssigt forsvarligt, når Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald*¹³ efterleves.

2.7.7. Skadedyr

Ansøgers oplysninger

Rotter: Der sker aktiv forebyggende rottebekæmpelse. Der er opstillet giftdepotkasser ved stalde og foderopbevaring. Foder spild opsamles således dette ikke tiltrækker rotter.

Fluer: Høns spiser fluer, hvorfor forekomst af fluer i staldene er minimal. I gødningslageret reduceres klækning af fluelarver ved at minimere lysindfaldet.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og skadedyr på husdyrbruget, og at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der henvises i øvrigt til vilkår 4.1.

Bemærk at retningslinierne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

2.7.8. Støv

Ansøgers oplysninger

Der kan være støvgener fra ventilationsafkastet fra staldene. Dette er væsentligt minimeret ved brug af delvist åbne stalde med naturlig ventilation. Derved nedsættes hastigheden på afkastluften og dermed afstanden hvormed evt. støv kan bæres væk med luften. Ligeledes vil foderhåndtering ikke være forbundet med væsentlige støvgener, idet foderopbevaring og udfodring sker via et lukket system.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at eventuel støvafgivelse fra produktionsanlægget ikke vil medføre væsentlige gener ved nabobeboelser og uden for bedriftens arealer i øvrigt.

2.7.9. Støj

Ansøgers oplysninger

Der kan opstå støjgene ved indblæsning af foder i siloer, dette er dog minimalt. Endvidere kan der forekomme støjgener ved drift af ventilationsanlæg. På ejendommen, der tillige huser grønsagspakkeriet, er der tilknyttet en del transportere, støj fra transportere forekommer hele året rundt, men mest i sommerhalvåret. Støjen forekommer primært i dagtimerne, men enkelte transportere kan forekomme på andre tidspunkter af døgnet.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjafgivelsen fra husdyrbrugets produktionsanlæg generelt vil være lavt. Eventuel støj fra bedriftens interne transportere samt støj fra de forskellige transportere til og fra anlægget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transportere øges i

¹³ Ikast-Brande Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald* kan findes på:
http://ikast-brande.dk/dokumenter/071011regulativ_-_erhvervsaffald.pdf .

forbindelse med produktionsudvidelsen – se afsnit 2.7.11. Transporter til og fra anlægget. Ikast-Brande Kommune vurderer, at støjen fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener ved de omkringliggende nabobeboelser. Såfremt der indkommer klager over støj fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter, vil kommunen indhente dokumentation for, hvorvidt de specifikke krav, som fremgår af vilkår 5.1., overholdes.

2.7.10. Lys

Ansøgers oplysninger

Der er udendørs belysning rundt om ejendommens bygninger. Udendørs lyskilder er koncentreret om læsseramper ved pakkehallen. Disse installationer er udstyret med tænd/sluk-funktion.

I hønsestaldene er lyset reguleret i forhold til bl.a. hønsenes udviklingstrin, der er mulighed for lysdæmpning, og der anvendes lavenergipærer. Dyrenes lysbehov er fastlagt via bekendtgørelse nr. 533 om beskyttelse af æglæggende høner. Der er ingen tagvinduer, og lys kan således kun slippe ud af stalden ved åbninger forned.

Kommunen vurderer

Da staldene ligger i relativ stor afstand fra nabobeboelser og offentlige veje, og idet lysudslippet fra anlægget ikke vurderes at være særlig stort, vurderer Ikast-Brande Kommune, at ejendommen ikke giver væsentlige lysgener til omgivelserne. Ikast-Brande Kommune vurderer således på baggrund af det oplyste, at anvendelsen af lys i forbindelse med husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt.

2.7.11. Transporter til og fra anlægget

Ansøgers oplysninger

Til- og frakørsel til ejendommen sker ad Grarupvej. Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog, at det sker i tidsrummet 5.00 til 20.00, og ikke på søndage og helligdage. Alle transporter med lastbil sker via Grarupvej til Ejstrupholmvej eller til omfartsvejen omkring Brande. Der er ingen samlet bebyggelse på ruten.

Tabel 11. Samlet oversigt over det årlige antal transporter samt transporttyper, Grarupvej 15, 7330 Brande.

Transporttype	Antal transporter, nudrift	Antal transporter, ansøgt drift	Forskel i antal transporter
Husdyrgødning	20	20	0
Foder, kraftfoder	40	40	0
Dieselolie	5	5	0
Emballage, æg, m.m.	120	120	0
Husdyr til og fra ejendom	4	4	0
Døde dyr	30	30	0
Dagrenovation	26	26	0
I alt:	245	245	0

Produktionen inden for hver stald foregår som alt ind - alt ud, derfor sættes alle dyr ud på en gang, ligesom der indsættes nye dyr ca. en gang årlig pr. stald. Når der hentes æg, leveres der samtidig nyt emballage, afhentning sker hver 3. hverdag. Dette sker som udgangspunkt i hverdagene, men af og til bliver der også afhentet på helligdage. Foder leveres ca. en gang hver 2. uge. Antallet af leverancer er uændret, men mængden er større.

I sæsonen for husdyrgødningsudbringning vil der forekomme øget trafik. Fast gødning udmuges min. 3 gange om ugen fra gødningsbåndene, tørres og presses i piller, hvorved både lugtgener og ammoniakemission reduceres. Tørringen af husdyrgødningen reducerer behovet for opbevaringskapacitet, og muliggør en meget præcis dosering af husdyrgødningen på marken.

Det samlede antal transporter til og fra produktionsanlægget er uændret i forbindelse med projektets gennemførelse.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til anlægget

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet¹⁴), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

¹⁴ Rådets direktiv 2008/1/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC: Integrated Pollution Prevention and Control).

I teknologi-blade og BAT-byggeblade¹⁵ er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være. Der er ikke fokuseret på markteknik, fodring m.v. i BAT-byggeblade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

For den aktuelle husdyrproduktion er BAT defineret i BREF-referencedokumentet. Ny stalde skal derfor leve op til teknikker beskrevet i dette. For BAT vedrørende staldindretning i eksisterende stalde vurderes hvert staldafsnit individuelt i forhold til anlæggets alder, afdragsperiode, nedslidning, behov, og ud fra dette fastsættes tidsfrister for, hvornår en eksisterende stald skal leve op til BAT, og at det som oftest betyder, at fristen stilles ud fra det tidspunkt, hvor de eksisterende stalde næste gang skal gennemgribende renoveres. I den forbindelse er gennemsnitslevetiden på et staldanlæg 15-20 år, hvorefter dette skal renoveres gennemgribende.

3.1. BAT i forhold til management

Ansøgers BAT-redegørelse

Godt landmandskab er en vigtig del af BAT. Selv om det er svært direkte at kvantificere miljøfordele, er det tydeligt, at ansvarsbevidst driftsledelse bidrager til en forbedret miljøpræstation for en bedrift med intensivt produktion.

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT, at identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale, at føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne, at have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser, at iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene, at planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt at planlægge gødning af markerne korrekt.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til management ved at:

- Gennemføre uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftens ansatte
- Føre journal over afvigelser fra mark- og gødningsplan
- Udarbejde og ajourføre beredskabsplan, der beskriver forholdsregler i forbindelse med brand, spild af husdyrgødning, m.m.
- Gennemføre daglige tilsyn og løbende service og vedligeholdelse af anlæggene efter behov
- Gennemføre daglige tilsyn med dyrenes velbefindende, samt foder-, vand- og klimastyring
- Registrere produktionsdata ugentlig
- Kontrollere anlæg, rør, isolering og inventar i forbindelse med holdskifte ca. en gang årligt

¹⁵ Teknologi-blade og BAT-byggeblade er en samling af byggeblade, med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion.

3.2. BAT i forhold til foder

Ansøgers BAT-redegørelse

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT, at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af foderet, og løbende kontrol, så det stemmer overens med dyrenes behov. Med hensyn til fosfor, er det basis for BAT at fodre fjerkræ med successiv foder (fasefodring) med lavere samlet fosforindhold. I dette foder skal der bruges letfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase med henblik på at garantere et tilstrækkeligt indhold af fordøjeligt fosfor. Da der er tale om økologisk produktion, er det ikke tilladt at tilsætte fytase til foderet.

Tabel 12. Indhold af råprotein og fosfor i foder til æglæggende høner og fodringsfaser, som det er fastsat i BREF-referencedokumentet¹⁶ og som det er planlagt på ejendommen.

Dyregruppe	Fase	Indhold af råprotein (% i foder)	Samlet fosforindhold (% i foderet)	Planlagt indhold af råprotein (% i foder)	Planlagt samlet fosforindhold (% i foder)
Høner til ægproduktion	18 - 40 uger	15,5 - 16,5	0,45 - 0,55	18,0	0,50
	> 40 uger	14,5 - 15,5	0,41 - 0,51	18,0	0,50

Som det fremgår af tabellen, ligger indholdet af råprotein pr. FE i ansøgt drift over normerne for BAT-foder. Det kan således konstateres, at i en økologisk ægproduktion som denne er det vanskeligt at leve op til niveauerne for bedste tilgængelige foderteknik, jævnfør referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF). Til gengæld ligger indholdet af fosfor i ansøgt drift omkring normniveau for BAT.

Der arbejdes på at nedbringe niveauerne uden at det påvirker dyrenes generelle velfærd, vækst og sundhedsstatus. Der er på bedriften allerede implementeret en del tiltag til at nedbringe næringsindholdet, og der er fokus på at nedbringe næringsindholdet yderligere, hvilket det nye staldsystem muligvis medvirker positivt til.

Det er dog vigtigt, at der dyrene fodres med det rette foder, idet der i en økologisk produktion som denne, ikke efterfølgende er de samme muligheder for tilskuds fodring. De viste næringsstofindhold i foderet viser således maksimum værdier, hvilket ofte vil være højere end næringsstofindholdet i de fodermidler, der anvendes i daglig drift.

Ejendommen, Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til foder ved at:

- anvende fasefodring for at minimere udledning af N og P, og samtidig opfylde hønernes krav til tilvækst og reproduktion
- Analysere foderet for at sikre at dyrene får de nødvendige næringsstoffer

3.3. BAT i forhold til staldindretning

Ansøgers BAT-redegørelse

Økologiske høner holdes i stalde med forbindelse til en hønsegård. Stalden er indvendig indrettet med skrabearealer, reder og slats (slattet er den del af inventaret, hvor hønerne finder foder og vand).

¹⁶ Rammerne for dette BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

Udearealet er tilgængeligt hele dagen, typisk gennem et antal udgangshuller fordelt langs staldens ydervæg. Udearealet kan være forsynet med træer, græs eller anden bevoksning. Der benyttes normalt foldskifte, så hønerne ikke holdes på samme areal flere år i træk, men skifter mellem to arealer.

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), og dels er der teknologi-bladene. I BREF-dokumentet står der, at følgende staldsystem til konsumægproduktion er BAT: *Beriget buranlæg*. Endvidere findes der et teknologi-blad for burægsproduktion: *Hyppig udmugning*. Beriget buranlæg er ikke godkendt til økologisk produktion, hvorfor den eneste BAT-teknologi, der kan anvendes er hyppig udmugning, hvilket også vil blive anvendt i størsteparten af produktionen. I stalde af typen gulvdrift med gødningskumme findes et teknologi-blad: *Skrabeægsstald med gødningstørring*, hvilket også vil kunne finde anvendelse i økologisk produktion.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til staldindretning ved at:

- Staldbygning D og F har etagesystem med gødningsbånd, hvilket tilgodeser dyrenes naturlige adfærd.
- BAT-bladet vedr. hyppig udmugning anvendes i staldbygning D og F. Dette giver en reduktion på 36 %.
- Der installeres et tørringsanlæg i staldbygning D og F i henhold til principperne i teknologi-bladet *Skrabeægsstald med gødningstørring*. En direkte sammenligning mht. ammoniakreduktionen vil dog ikke være mulig, da tørringsenheden vil være koblet til gødningsbåndene, hvor der foretages hyppig udmugning. Tørringsanlægget har en forventet effekt på 18 % reduktion af ammoniak.
- Staldbygning C er gulvdrift med gødningskumme. Der vil ikke ske renovering af denne stald, idet staldens primære funktion vil være bufferstald i tiden indtil staldbygning D er renoveret og staldbygning F er etableret, og det samlede anlæg er i fuld drift. Der er stillet vilkår om at stalden tages ud af drift inden for 3 år.

3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug

Ansøgers BAT-redegørelse

Vandforbrug

I henhold til BREF-dokumentet, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende: rengøring af stald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus (det er vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt), udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild, registrering af vandbrug gennem måling af forbrug og detektering og reparation af lækager.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til vandforbrug ved at:

- Rengøre stalde vha. iblødsætning med koldt vandt med efterfølgende højtryksrensning.
- Placere drikkenipler højt for at lette hønernes vandoptagelse og minimere vandspild.
- Udføre regelmæssigt kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrere vandforbrug gennem måling af forbrug.
- Detektere og reparere lækager.

Energiforbrug

Ved nye stalde er det BAT at reducere energiforbruget ved at anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt. For mekanisk ventilerede stalde er det BAT at reducere energiforbruget ved at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Øget modstand i ventilationssystemer undgås ved at holde ventilationssystemet rent.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til energiforbrug ved at:

- anvende naturlig ventilation i forbindelse med de mange åbninger ud til hønsegåden.
- anvende frekvensstyret ventilation, som hindrer overventilering.
- Undgå øget modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans ved holdskifte.
- regulere belysningen i forhold til hønernes adfærd og alders- og udviklingstrin.
- anvende lav-energibelysning og LUX-styring
- zoneopdele belysningen, dvs. i pakkerum overholder belysningen krav i arbejdsmiljølovingen

3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning

Ansøgers BAT-redegørelse

BREF dokumentet beskriver følgende opbevaringssystemer til fjerkrægødning: opbevaring i stalden under buranlæggene, med udmugning en gang om året, eller opbevaring i åben mødding.

På Grarupvej 15, 7330 Brande opbevares gødningen i særskilt gødningshus. Gødningen fra både den eksisterende og ansøgte stald føres direkte via transportbånd ind i gødningshuset. Et gødningshus består af et fast gulv og faste sider, således at gødningen kan stakkes bedre. Huset er lukket med en port, således at der kun er adgang til huset, når gødningen skal transporteres ud af huset. Læsning af gødning foregår med læsemaskine til henholdsvis lastbil eller traktor og vogn. Der er ingen ventilation i gødningshuset.

Gødningshuse er en opbevaringsform der primært ses ved konsumægsproducenter med båndsystem til gødningshåndtering. Der er ingen BAT-blade for den opbevaringsform. Teknisk set er gødningen fast møg, og derfor er opbevaringskravet en møddingsplads. Der vælges typisk et gødningshus frem for møddingspladsen af to grunde:

1. Gødningen er meget tør når den kommer fra stalden, i en mødding vil regnvand gøre gødningen fugtig og dermed er den vanskeligere at sprede nøjagtig.
2. Der er et mindre ammoniaktab fra gødningshuset sammenlignet med en møddingen og dermed opnås en større gødningsværdi i sidste ende. Dette skyldes to faktorer: dels et lille luftskifte over gødningsoverfladen pga. et tæt hus, og dels at gødning ikke fugtes yderligere af regnvand. Derved dannes der mindre ammoniak, med en mindre emission til følge.

Der er således valgt et system, der ikke er beskrevet i BREF. Men systemet med gødningshuset er klart bedre end de angivne systemer.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning ved at:

- Der sker hyppig udmugning (tre gange om ugen)
- Størsteparten af gødningen opbevares i et gødningshus, hvilket hindrer nedbør i at fugte gødningen
- Den resterende del af gødningen opbevares i overdækket markstak i minimum 100 meters afstand fra nabobeboelser og sårbare naturområder

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget

Ansøger har, hvor det er muligt, forsøgt at anvende de forhåndenværende BAT-teknikker i forhold til management, foder, staldsystemer, vand- og energiforbrug samt opbevaring og håndtering af husdyrgødning. Flere af teknikkerne må dog ikke anvendes på økologiske brug, hvorfor det ikke er muligt at overholde kravene i henhold til BREF-dokumentet f.eks. mht. råproteinindholdet i foderet. Til gengæld er fosforindholdet i foderet reduceret i forhold til BREF-dokumentet. De totale mængder af kvælstof og fosfor udskilt af dyr er dog nedbragt i forhold til normalt, primært som følge af et lavere foderforbrug.

Lugt- og ammoniakemission fra produktions- og opbevaringsanlæg søges reduceret ved hjælp af BAT eller teknologier, der er bedre end dem, der er beskrevet i BREF-dokumentet. Der er således en forholdsvis lav ammoniakemission fra produktions- og opbevaringsanlæg, idet man har valgt at kombinere de to teknikker, hyppig udmugning og gødningstørring. En reduceret ammoniakemission bør tilsvarende give en reduceret lugtgeneafstand. Der er dog ikke undersøgt, hvilken påvirkning disse to teknikker har på lugtafgivelse, men det forventes, at der sker en reduktion af lugtafgivelse.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* skal anvendelsen af de pågældende udbringningsarealer som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer, som fremgår af bekendtgørelsens bilag 3. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes bl.a. ud fra en række arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed

Ansøgers oplysninger

Til husdyrproduktionen hører et eget og forpagtet areal på i alt 171,8 ha dyrkbart areal fordelt på flere ejendomme/CVR-numre. Samtlige 171,8 ha anvendes til udbringning af husdyrgødning. Husdyrbruget afsætter derudover hønsemøg svarende til 72,7 DE. Der er registreret aftale om husdyrgødningsoverførsel på 481,1 ha. Årsagen til, at der er anmeldt så stort et areal med husdyrgødningsaftaler er, at grønsagsproduktionen stiller store krav til sædskiftet, således at der f.eks. skal

være andre afgrøder i 3-4 år mellem hver såløg-afgrøde. I de mellemliggende år vil det være sandsynligt, at husdyrgødningsmodtagerne modtager husdyrgødning fra andre husdyrbrug.

Kommunen konstaterer

Beliggenheden af de ejede og tilforpagtede dyrkbare arealer fremgår af bilag 1 og kortbilag B1 og B2. Bedriftens udbringningsarealer ligger inden for en luftlinieafstand af ca. 10 km fra produktionsanlægget.

Faktaboks

Såfremt der sker **ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering** i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jævnfør bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Ikast-Brande Kommune efter bestemmelserne i §§ 15-16 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Kommunen skal vurdere, om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jævnfør § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem bedriftens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal så inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode

Af de generelle miljøregler i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.* fremgår det, hvor stort et areal et givet husdyrbrug som minimum skal have til rådighed til udbringning af husdyrgødning for, at der som udgangspunkt vil være harmoni mellem gødningsproduktionens størrelse og størrelsen af det areal, husdyrgødningen udbringes på.

Harmonikravet afhænger af det pågældende husdyrbrugs type og driftsform og er for det aktuelle husdyrbrug – med de nuværende regler – på 1,4 DE pr. ha. Det fremgår af nedenstående tabel 11, at harmonikravet opfyldes, idet dyretætheden gennemsnitligt vil være på 1,4 DE pr. ha efter projektets gennemførelse, ved denne dyretæthed udbringes der 176 kg N/ha og 42,9 P/ha.

Tabel 13. Udbringningsareal, dyretæthed samt tilført kvælstof (N)- og fosformængde (P) med husdyrgødningen efter projektets gennemførelse, Grarupvej 15, 7330 Brande

Harmoniareal	Areal, ha	Dyretæthed, ansøgt drift i gennemsnit, DE/ha	Kvælstofindhold tilført med husdyrgødning, kg N/DE	Fosforindhold tilført med husdyrgødning, kg P/DE
Ejede og forpagtede arealer	171,8	1,40	130	30,8

Husdyrgødning udbringes på de ejede og forpagtede arealer med møgspredere, hvorefter det nedbringes i jorden snarest og indenfor 6 timer. Ansøger har fokus på at indarbejde gødningen i jorden hurtigst mulig efter udbringning, idet enhver forøgelse i kvælstofudnyttelsesprocent giver større merudbytte.

Kommunen bemærker

Arealer med husdyrgødningsaftaler er vurderet ud fra en påvirkning med maksimal belastning på 1,4 DE/ha. På arealer med husdyrgødningsaftaler er der således mulighed for at udsprede op til maksimalt 182 kg N/ha og maksimalt 43,0 kg P/ha i husdyrgødning, uanset hvilken bedriftstype husdyrgødningen kommer fra.

4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.

Ansøgers oplysninger

Da det er en økologisk produktion er der ikke forbrug af handelsgødning og kemikalier på de økologisk drevne marker. Da der samtidig sker en parallel produktion af konventionelle grønsager, er der oplagret handelsgødning og kemikalier på ejendommen. De økologiske regler vedrørende parallelavl sikrer, at der ikke sker anvendelse af handelsgødning og kemikalier på de økologisk drevne arealer.

Kommunen vurderer

Da der ikke anvendes handelsgødning og kemikalier på husdyrbrugets udbringningsarealer vil der følgelig ikke ske en påvirkning på omgivelserne af disse stoffer.

4.4. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer

Ansøgers oplysninger

Der kan forekomme lugtgener ved udbringning af husdyrgødning, disse lugtgener søges minimeret ved at nedbringe møget ved harvning eller pløjning snarest muligt efter udbringning, samt ved at udbringe møget på dage med lav fordampning. Møget udbringes over en kortvarig periode i forårsmånederne. Der kan være støjgener fra markdriften, samt evt. støvgener under høst af korn og presning af halm. Disse støj- og støvgener kan være generende, men er oftest af begrænset varighed.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, at lugt-, støv- og støjafgivelsen fra husdyrbrugets udbringningsarealer generelt ikke vil være til væsentlig gene for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler overholdes. Der henvises til reglerne i *Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.*¹⁷

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (med senere ændringer) foreskriver bl.a., at der ikke må udbringes husdyrgødning "... på

4.5. Grundvand

Ingen af udbringningsarealerne ligger helt eller delvist inden for områder, der er udpeget som nitratfølsomme i det kortbilag, som ligger til grund for IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. En del af det ejede og forpagtede udbringningsareal samt arealer med husdyrgødningsaftaler ligger inden for indvindingsopland til Petersborg Vandværk og Brande Vandværk, men da disse områder ikke er nitratfølsomme indvindingsområder, vil der ikke ske en påvirkning af drikkevandet, som følge af udvidelsen.

Faktaboks

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

Kommunen vurderer

Da ingen af ejendommens udbringningsarealer ligger i nitratfølsomt område, vurderer Ikast-Brande Kommune, at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid generelle miljøregler og de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at grundvandet ikke påvirkes væsentligt.

4.6. Overfladevand

Faktaboks

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder. I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen. I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, og de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Udvaskning af kvælstof til havmiljøet sker hovedsageligt via vandløb. Arealer inden for Ikast-Brande Kommune afvander til fire fjorde: Ringkøbing Fjord via Skjern Å, Nissum Fjord via Storå, Limfjorden via Karup Å og Randers Fjord via Mattrup Å/Gudenå.

Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger alle i oplandet til Ringkøbing Fjord. Størstedelen af Ringkøbing Fjord er udpeget som Natura 2000-område. De generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* med hensyn til næringsstofpåvirkning af overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-vandområder. Disse Natura 2000-vandområder udgøres primært af fjorde og indre farvande. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes blandt andet ud fra de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål".

Faktaboks

Ringkøbing Fjords opland er på ca. 3.480 km². Oplandet strækker sig mod nord fra Ulfborg i vest, syd om Herning og gennem Ikast og øst herfor. Mod øst strækker området sig langs den jyske højderyg, øst for Nørre Snede og ned til Jelling vest for Vejle. Den sydlige grænse går næsten vinkelret på kysten nord for Billund og Grindsted og til Nymindegab syd for Ringkøbing Fjord. Oplandet til Ringkøbing Fjord dækker ca. 2/3 af Ikast-Brande Kommunes samlede areal.

Den største del af Ringkøbing Fjord er udpeget som Natura 2000-område (Ramsarområde nr. 2: *Ringkøbing Fjord*, Habitatområde nr. 61: *Skjern Å*, Habitatområde nr. 62: *Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen*, samt Fuglebeskyttelsesområde nr. 43, *Ringkøbing Fjord*). Fjorden er derfor under international beskyttelse på grund af dens bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for flere kystfugle og adgangsvej for laks på vandring til og fra Skjern Å) og naturtypen kystlagune, der er vurderet som en særlig truet naturtype.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug – andelen af landbrugsjord udgør 60 %, hvilket er 2 % lavere end landsgennemsnittet. Naturarealer som eng, mose, overdrev, søer og vådområder udgør mere end landsgennemsnittet, med 16 % i oplandet mod 9 % på landsplan. Antallet af dyreenheder i oplandet er ca. 1,3 dyreenheder pr. ha landbrugsjord, hvilket ligger over landsgennemsnittet. De mest betydende forurenende stoffer i Ringkøbing Fjords opland er næringsstoffer (kvælstof og fosfor), hvor den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget. Risikoanalysen har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land. Analysen viser således, at kun med en lavere næringsstofftilførsel kan miljømålene nås i områdets kystvande.

4.6.1. Kvælstofudvaskning

Faktaboks

Ud fra forskellige arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3. For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* være et lavere husdyrtryk, end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil kvælstofudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ligge på ca. 85 kg N pr. ha pr. år. Det valgte sædskifte S4 giver ikke et nøjagtigt billede af sædskiftetype og dermed udvaskningsindeks, idet det aktuelle sædskifte er bestående af korn, græs, salat og løg. Det antages, at det aktuelle sædskifte på ejendommens udbringningsarealer ikke er væsentlig højere end udvaskningsniveauet for et S4 sædskifte, og der stilles derfor ikke yderligere vilkår til sædskiftet og nitratudvaskningsniveauet.

Ifølge Habitatbekendtgørelsen¹⁸ foretages en vurdering af, om husdyrbruget i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt, og om husdyrbruget i sammenhæng med andre projekter, kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt.

Påvirkning af Ringkøbing Fjord med kvælstof fra bedriften i sig selv

Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger alle udenfor de udpegede områder med nitratklasserne 1, 2 og 3, hvorfor overholdelse af de generelle harmoniregler vil være tilstrækkelig til, at det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til kvælstoftab til overfladevand vil være opfyldt. Bedriften overholder det generelle harmonikrav jævnfør afsnit 4.2. *Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode.*

I Miljøstyrelsens "**Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven**" er der angivet afskæringskriterier for det "kritiske niveau" - afskæringskriteriet for hvornår der kan være tale om en skadevirkning - er når en husdyrproduktion udgør en andel på 5 % eller mere af den samlede nitrat-udvaskning til det aktuelle område, dog kun 1 % i de dele af oplandet til vandområdet, hvor afvandingen sker til et lukket bassin og/eller til et meget lidt eutrofieret vandområde.

Afskæringskriteriet på 1 % er fastsat som ekstra sikkerhedsfaktor af hensyn til risikoen for, at husdyrbrug samlet set ændrer placering indenfor et opland, hvor produktionen koncentrerer sig i de mest følsomme dele af et opland, hvor der afvandes til et lukket bassin og/eller et meget lidt eutrofieret vandområde.

De ansøgte udbringningsarealer i nærværende sag afvander et samlet areal på 661,95 ha. Bedriftens udbringningsarealer udgør således ca. 1,9 promille af oplandet til Ringkøbing Fjord (3.480 km²). Det forholdsmæssige bidrag fra udvaskede næringsstoffer fra husdyrbrugets arealer vil dog være mindre, idet anvendelse af husdyrgødning kun udgør en del af kilderne til udvaskning fra oplandet, samt at der er andre kilder end udvaskning fra oplandet, der bidrager til næringsstofpåvirkning af Ringkøbing Fjord.

Natura 2000 område Ringkøbing Fjord

Opland til Natura 2000 området,	348.000 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000 området,	208.800 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct. 75 – 100	87,5 % (gens.)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig),	78 kg N/ha/år
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området kg N/år (78 x 0,125 x 208.800)	2.035.800 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,125 x 139.200)	174.000 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	2.209.800 kg N/år

Det ansøgte projekt, Grarupvej 15, 7330 Brande

Reduktionspotentiale (som ovenfor),	87,5 % (gens.)
Areal til udspredning i alt,	652,88 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning,	5,4 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området,	440,7 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området,	0,020 %

Beregninger (jf. regnearket ovenfor) viser, at det ansøgte vil bidrage med 0,020 % af den samlede

¹⁸ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings- og administrationsregler for internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (med senere ændringer).

udvaskning til det aktuelle Natura 2000 område. I henhold til de ovenfor beskrevne afskæringskriterier vil det ansøgte herefter ikke i sig selv have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000-område. Samlet kan det herefter vurderes, at der ikke er behov for at stille vilkår til det ansøgte vedr. nitratudvaskning, der skærper de generelle krav (harmonikravene).

Det er på den baggrund Ikast-Brande Kommunes vurdering, at udvaskningen af næringsstoffer fra husdyrbrugets udbringningsarealer vil være af så begrænset omfang, at bidraget herfra ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområdet Ringkøbing Fjord væsentligt.

Påvirkning af Ringkøbing Fjord med kvælstof fra bedriften i sammenhæng med andre projekter

Miljøstyrelsen har udtalt om administration efter Husdyrgodkendelsesloven, at betragtningen er, at udvidelser oftest modsvarer af ophør andre steder (strukturudviklingen), og at det er belastningen fra hele oplandet, som er væsentlig for naturpåvirkningen. Det forventes, blandt andet som følge af strukturudviklingen, at 90 % af Danmarks husdyrproduktion i 2015 vil være miljøgodkendt og således omfattet af regelsættets krav til anvendelse af miljøteknologi og gennemførelse af det generelle beskyttelsesniveau for næringsstofudvaskningen.

Ikast-Brande Kommune har ikke kendskab til, at der er udarbejdet nye opgørelser som viser, at der er sket væsentlige stigninger i det samlede dyrehold i oplandet. På den baggrund er det Ikast-Brande Kommunes vurdering, at de forudsætninger, som er lagt til grund for Husdyrgodkendelsesloven, forsat er til stede, på hvilken baggrund det er Ikast-brande Kommunes vurdering, at nærværende afgørelse ikke vil kunne medføre en væsentlig påvirkning af Ringkøbing Fjord.

4.6.2. Fosforoverskud

Faktaboks

I henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor. Disse områder udgøres af lerjorde samt af lavbundsjorder, der ikke har et højt indhold af jern – svarende til lavbundsjorder, der er kategoriseret i de såkaldte okkerklasser 2, 3 og 4. For *dræned* eller *grøftede* udbringningsarealer beliggende på disse lavbundsjorder (benævnes fosforklasse II) – samt for udbringningsarealer, der er *drænet* lerjord med et relativt højt fosfortal¹⁹ (benævnes fosforklasse I eller III afhængigt af fosfortal) – skal fosforoverskuddet holdes under bestemte niveauer. Dette indebærer blandt andet, at fosforoverskuddet – uanset fosfortal – ikke må øges inden for arealer omfattet af fosforklasse II, eller at der skal være balance mellem den tilførte fosformængde og den fosformængde, som optages af og fjernes med afgrøderne.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til fosforoverskud være opfyldt.

På arealer, hvor der udbringes 1,4 DE/ha, vil fosfortilførslen som nævnt andrage 42,9 kg P/ha. Det skønnes at de ejede og forpagtede arealer oftest vil modtage 1,4 DE/ha, da der ikke er mulighed for at tilføre supplerende næringsstoffer til de økologiske drevne arealer.

¹⁹ Fosfortallet (Pt) fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten. Én enhed i fosfortal svarer til 1 mg fosfor pr 100 g jord og til ca. 25 kg fosfor pr ha.

Af Plantedirektoratets "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler - Planperioden 1. august 2009 til 31. juli 2010" fremgår det, at den retningsgivende fosfornorm til salat er 30 kg P/ha, og til løg er 40 kg P/ha. Antages det, at der kun dyrkes én afgrøde pr. vækstsæson, og at afgrødesammensætningen er ca. 20 % korn, 20 % græs, 20 % salat og 40 % løg, vil der være en fraførsel af fosfor på ca. 33 kg P/ha.

Fosforoverskuddet (målt som differencen mellem tilført og bortført fosfor) vil således udgøre ca. 10 kg P/ha. Dette fosforoverskud vil tilføres jordpuljen, og på sigt medvirke til at jordens fosfortal vil stige, svarende til en stigning på 2 enheder i Pt på 5 år. En sådan forøgelse af fosfor i jordpuljen vil kunne forårsage udvaskning af fosfor på de særligt sårbare arealer beliggende i fosforklasse I, II og III (jævnfør ovenstående faktaboks).

Ansøger har bekræftet, at alle ejede og forpagtede udbringningsarealer registreret som værende potentielt fosforklasse II såfremt de er drænedede, ikke er drænedede. Også selvom arealerne ikke er drænedede vil der forekomme fosfortab på vandløbsnære lavbundsarealer, omend tabet evt. vil være mindre end for drænedede arealer. Af de samlede udbringningsarealer, som husdyrbruget har til rådighed, er kun en meget lille del beliggende inden for arealer med høj risiko for tab af fosfor, jævnfør tabel 14.

Tabel 14. Udbringningsarealer omfattet af lavbund, opdelt i tabsrisikogrupper, alle arealer er udrænedede.

Tabsrisikogruppe	Arealtype	Marknr.	Samlet areal indenfor lavbund
Lav risiko	Ikke-vandløbsnære lavbundsarealer	289 Sandfe, 289-1 Sandfe, 289-2 Sandfe, 298 Sandfe, 321, 287, 160	9,15 ha
Mellem risiko	Vandløbsnære lavbundsarealer med robuste bræmmer	247 Helms, 293 Helms, 354, 355, 29	2,27 ha
Høj risiko	vandløbsnære lavbundsarealer uden robuste bræmmer	26, 27, 152, 153	1,35 ha
		Lavbundsareal ialt	12,77 ha

Disse lavbundsarealer beliggende vandløbsnært uden robuste bræmmer, vurderes som værende højrisikoarealer. Når der samtidig er et væsentlig fosforoverskud, vil der også være en vis mængde fosfor, der tabes til vandmiljøet, idet jordens fosforbindingskapacitet er opbrugt. Der er forskel på jordens mætningsgrad afhængig af jordtype, pH, m.m., så et præcis tal for fosfortab kan ikke umiddelbart beregnes. Forsøg²⁰ viser dog entydigt, at fosfor tilført vandløbet via overfladisk afstrømning reduceres med mellem 50 - 95 % hvis der etableres 10 meter brede dyrkningsfrie bræmmer. Ligeledes reduceres fosfor fra brinkerosion betragteligt, når brinken holdes intakt.

Ikast-Brande Kommune stiller derfor vilkår 7.1, hvoraf det fremgår, at der skal etableres ti meter brede dyrkningsfrie bræmmer langs vandløbstrækningerne på marknr. 26, 27, 152 og 153, se kortbilag E. Bræmmerne skal være ti meter brede målt fra kronekanten, dvs. de to meter lovpligtige bræmme er inkluderet i ti meter-bræmmen. Bræmmerne skal være etableret med græs senest 1. juni 2011.

²⁰ Kortlægning af risikoarealer for fosfortab i Danmark, Brian Kronvang, m.fl., DMU, 2009.

4.6.3. Gældende målsætninger

Faktaboks

De miljømæssige aspekter omkring vandløb og søer bliver reguleret gennem statens vandplanlægning. Vandplanerne er under udarbejdelse, og når planerne er vedtaget, vil de være bindende forudsætninger for kommuneplanlægningen og anden planlægning. Indtil der foreligger godkendte statslige vandplaner administreres der efter målsætninger og retningslinier i Regionplan 2005 for henholdsvis Vejle og Ringkjøbing Amter.

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i umiddelbar nærhed af åbne vandløb, som er særskilt målsatte jf. Regionplan 2005 for Ringkjøbing og Vejle Amter.

Udbringningsarealerne (mark nr. 246 Helms, 247 Helms og 293 Helms) ligger i umiddelbar nærhed af Smedebæk. Jævnfør Regionplan 2005 var målsætningerne for miljøtilstanden i Smedebæk ikke opfyldt ved den seneste undersøgelse, på grund af kraftig okkerbelægning samt meget mudder. De nordligste arealer med husdyrgødningsaftaler ved Brande ligger i tilknytning til Tilløb til Skjern Å fra Dørslund, som har lempet målsætning, der ikke er opfyldt ved den seneste undersøgelse i 2005. De midterste arealer med husdyrgødningsaftaler afvander til Skjern Å, vandløbet er basis målsat, og målsætningen er opfyldt ved den sidste undersøgelse i 2005.

Arealer med husdyrgødningsaftaler og størsteparten af ejede og forpagtede udbringningsarealer beliggende ved ejendommen Grarupvej 15 ligger i nærheden af Goldbæk, som er basis-målsat, og målsætningen er opfyldt. De sydligste arealer med husdyrgødningsaftaler er beliggende i nærheden af Sædbæk, som er basismålsat. Målsætningen for Sædbæk er ikke opfyldt - primært på grund af okker. De forpagtede udbringningsarealer på Sandfeldvej ligger i nærheden af Skjern Å. På denne strækning er Skjern Å også basismålsat, og målsætningen er også her opfyldt.

En mindre del af arealerne med husdyrgødningsaftaler ligger i opland til MES-søen og Elværkssøen. De to søer har ikke en særskilt målsætning, jf. Regionplan 2005 for Ringkjøbing Amt.

Ifølge de gældende regionplanretningslinier skal Ringkjøbing Fjord være upåvirket eller kun svagt påvirket af næringssalte, organiske stoffer, tungmetaller, miljøfremmede stoffer m.v. Denne målsætning for miljøtilstanden i Ringkjøbing Fjord er ikke opfyldt - primært på grund af for stor tilledning af næringsstoffer.

Kommunens samlede vurdering i forhold til overfladevand

Da der endnu ikke foreligger endeligt vedtagne statslige vand- og Natura 2000-planer, med tilhørende kommunale handleplaner, skal husdyrbrugets eventuelle påvirkning af overfladevand med kvælstof og fosfor som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*. Disse generelle beskyttelsesniveauer med hensyn til kvælstofudvaskning og fosforoverskud vil ifølge ansøgningen med tilhørende beregninger være overholdt.

I henhold til de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningsystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil mere end 75 % af det udvaskede kvælstof fra de områder, som husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i, angiveligt blive reduceret og fjernet fra det udvaskende vand, inden dette når ud til fjorden. I kraft af den relativt store afstand mellem

udbringningsarealerne og fjorden må det betragtes som sandsynligt, at den væsentligste del af kvælstoffet reduceres på vandets vej til fjorden.

Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer – herunder særligt kravene med hensyn til fosforoverskud – vil formentlig kunne medvirke til, at miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer MES-søen og Elværkssøen ikke forringes. Ydermere ligger de ejede og forpagtede ikke i opland til disse to søer, hvilket betyder, at der fra dette husdyrbrug kun vil være et begrænset fosforoverskud fra oplandsarealerne til de to søer.

Eventuel diffus afstrømning og tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne til vandløb vil formentlig ikke have væsentlig negativ indvirkning på de pågældende vandløb, idet næringsstoffer som kvælstof og fosfor på uorganisk bundet form normalt ikke har væsentlig betydning for de biologiske forhold i vandløb.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste om udbringningsarealernes beliggenhed, tildeling af husdyrgødning, gødningssammensætning, sædskifte m.v.:

- at der ikke vil være væsentlig risiko for erosion og overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til vandløb og grøfter, når vilkåret vedrørende fosfortab, vilkår 7.1. overholdes.
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende, generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen af overfladevand fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau
- at gennemførelse af projektet og den fremtidige drift af husdyrbruget ikke vil medføre forringelser af den nuværende miljøtilstand af overfladevand
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende overfladevandes tilstande nås og opretholdes.

4.7. Natur

Faktaboks

I Kommuneplan 2009-2021 for Ikast-Brande Kommune er der fastsat mål for naturområdet. Planlægningen af det åbne land er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse, hvorfor kommunen skal fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Som minimum skal den være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, de øvrige internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

I Kommuneplan 2009-2021 er der udpeget naturområder og særligt værdifulde naturområder.

Naturområder i Ikast-Brande Kommune omfatter områder, som er beskyttede efter Naturbeskyttelsesloven § 3, som moser, enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Enkelte værdifulde vandløb, som ikke er beskyttede efter denne paragraf, er også medtaget. Desuden omfatter de visse fredede arealer, fredskov og egekrat, som alle har stor værdi som element i planter og dyrs spredningsveje.

De særligt værdifulde naturområder er naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper med et højt naturpotentiale. I de fleste tilfælde har områderne en stor rigdom af arter, som er specielt knyttet til bestemte naturtyper eller til et samspil af forskellige naturtyper.

4.7.1. Beskyttede naturtyper

I tilknytning til nogle af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger arealer, der er registreret som beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Der ligger således vandhuller i tilknytning til markerne nr. 289 Sandfe, 298 Sandfe, 348, 422, 303, 31, 321 og 161. Vandhullerne er formentlig opstået som følge af mergelgravning i de seneste par århundreder, mens hedearealet er en rest af den halvkulturtype, der for 200 år siden dækkede det meste af Vestjylland.

Endvidere ligger der flere hedearealer i tilknytning til markerne nr. 160, 70, 304, 116, 115, 111, 288 Sandfe, 287 Sandfe, 284 Sandfe, 285 Sandfe, 286 Sandfe, 289 Sandfe, 298 Sandfe og 298 Sandfe – se kortbilag D. Hedearealerne ved Sandfeld er udpeget som særlig værdifulde naturområder i Kommuneplan 2009-2021 for Ikast-Brande Kommune. Se endvidere afsnit 2.5.1. *Ammoniak og natur*.

Kommunen vurderer

Vandhullerne, som ligger i tilknytning til udbringningsarealer, vurderes alle til at være godt beskyttede af mere end 5 meter robuste bræmmer. Der vil således ikke ske en væsentlig negativ påvirkning på eventuelle forekomster af bilag IV-arter eller deres potentielle levesteder som følge af denne udvidelse.

Hedearealerne grænser alle direkte op til udbringningsarealerne, men er beskyttede af generelle krav om nedfældning, da hederne er §7-arealer. På marknr. 293 Helms ligger en § 3 beskyttet mose midt på marken. Der stilles vilkår 6.5 om bræmmer for at sikre naturtypen fattigkær, som er under kraftig påvirkning af de dyrkede marker hele vejen rundt. Der eksisterer i dag delvist en bufferzone ind til de store naturværdier i midten af området, bl. a. grå star, alm. star, næb star, sphagnum sp., kragefod, smalbladet mangeløv, blåtop, calliergonella cuspidata, aulacomnium palustre.

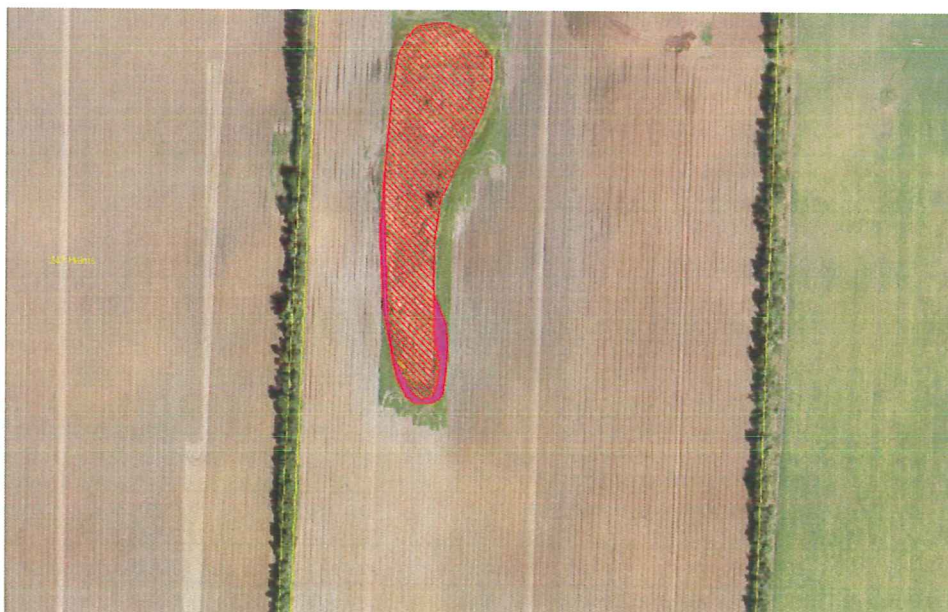

Fig. 1. Skitse over mose på marknr. 293 Helms. Med lilla der markeret hvor den nuværende bræmme skal opretholdes.

I bræmmen mod marken findes lysesiv, knæbøjjet rævehale, gråpil, dunhammer i de fugtige områder og rhytidadelphus squarrosus, fåre svingel, håret høgeurt, poa sp., hvid tjørn, gederams og ranunculus sp. på de mere tørre arealer. På nedenstående billede er angivet hvor det er nødvendigt at stille krav om dyrkningsfri bufferzone pga. store naturværdier tæt ved omdriftsarealer. I praksis betyder det, at hvis dyrkningsmønsteret fra 2008 (billedet) bibeholdes er der ingen problemer.

Ikast-Brande Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler om sprøjtning og gødskning nær vandløb og søer - og vilkår 6.5 - ikke vil påvirke områdets naturarealer i væsentlig grad som følge af markdriften.

4.7.2. Natura 2000-områder

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende indenfor habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Nærmeste Natura 2000-område er et ca. 2.400 ha stort EF-habitatområde nr. 64 (Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage), der er beliggende i en afstand af ca. 5,8 km nord for anlægget på Grarupvej 15.

Beskrivelse af EF-habitatområde nr. 64:

Af Natura 2000-områdets samlede areal på 2.349 ha, består 9 ha af sø, 218,5 ha af mose, 2,6 ha af fersk eng, 957 ha af skov og 899 ha af tør hede. Resten af arealet består af agerjord, bebyggelse m.m. I Natura 2000-området er der 11,6 km vandløb.

Tabel 15. Naturtyper som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 64.

Nr.	Art / naturtype	Forekomst	Areal (ha)
1355	Odder (Lutra lutra)	?	?
2320	Indlandsklitter med lyng og revling	5	11,5
2330	Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene	3	0,5
3160	Brunvandede søer og vandhuller	21	8,4
3260	Vandløb med vandplanter	-	-
4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyg	5	2,7
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)	39	899
5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter	3	1,0
6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	8	195
7110	Aktiv højmoser	1	5,8
7150	Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	2	1,7

Området består af vidtstrakte hedearealer, gennemskåret af store, næringsfattige hedemoser og tidvist våde enge, som afvander til Hallund Bæk, Kvindebækken og Holtum Å. I lavbundsområderne findes en række delvist sommer-udtørrende, brunvandede småsøer. Der findes en enkelt højmose med dels aktive, dels nedbrudte partier. Spredt i området findes kuperede enebærskrænter på nu tilgroede indsander. På Harrild Hede findes store områder med oldtidsagre (højryggede agre) med udpinte, tørre, lichendominerede hedeområder. Natura 2000 området omfatter også store nåletræsbeplantninger (især Nørlund Plantage) med små lysåbne partier, både våde og tørre.

Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage er udpeget på grundlag af 1 dyreart samt 10 naturtyper, hvoraf 1 er prioriteret (aktiv højmose). I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper indenfor habitatområderne.

Hele husdyrbrugets areal ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord, der delvist er udpeget som Natura 2000-område. Husdyrbruget har således ingen udbringningsarealer beliggende inden for Natura 2000-områder, men udbringningsarealerne afvander til Natura 2000-området i Ringkøbing Fjord.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, og i forlængelse af vurderingen i afsnit 2.5. *Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager* og afsnit 4.6. *Overfladevand*:

- at driften af husdyrbrugets arealer ikke i sig selv vil indebære en væsentlig negativ indvirkning på Natura 2000-områder
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende Natura 2000-områders tilstande nås og opretholdes.

4.7.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets²¹ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Kun en del af de arter, der er anført i bilag IV, findes i regionen, men blandt andet markfirben (*Lacerta agilis*) og spidssnudet frø (*Rana arvalis*) vil formentlig i et vist omfang kunne træffes på eller ved husdyrbrugets arealer.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, er almindeligt omdriftsareal, og at inddragelsen til bebyggelse ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt

²¹ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer).

- at der i forbindelse med projektets gennemførelse ikke vil ske øvrige ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for bilag IV-arters trivsel
- at driften af husdyrbruget samlet set ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a), samt ikke vil medføre ødelæggelse af livsstadier af de plantearter, som er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra b).

5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer

Ansøgers BAT-redegørelse

I henhold til BREF-dokumentet, er det BAT at minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvandet ved at afbalancere mængden af gødningen med afgrødens forventede krav. Det er ligeledes BAT, at tage hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem; dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder.

Det er BAT at reducere forurening af vand, ved ikke at tilføre gødning til jorden, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket, ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker, ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet), at sprede gødning så tæt så muligt før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted.

Endelig er det BAT at håndtere udbringningen af gødning således, at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres, eksempelvis ved at udbringe gødning i løbet af dagen, når det er mindst sandsynligt at folk er hjemme samt ved at undgå weekender og helligdage, samt at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene.

Ejendommen Grarupvej 15, 7330 Brande opfylder BAT-kravet vedrørende udbringning af husdyrgødning ved at:

- Ved hjælp af mark og gødningsplaner tilpasses mængden af gødning til den enkelte afgrødes forventede behov. Der tages blandt andet højde for jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.
- Der køres ikke på vandmættet, oversvømmet eller snedækket arealer.
- Til vandløb holdes altid minimum 2 meter bræmmer.
- Der anvendes bredspreder til udsprejning af hønsemøget. Dette er ifølge BREF den bedste metode til udbringning af fast husdyrgødning.
- Dybstrøelse/fast møg nedbringes indenfor 6 timer

Kommunen vurderer

Da der er tale om en økologisk produktion, sker der en meget præcis styring af næringsstoffertilførslen. Enhver tab af næringsstof kan således ikke erstattes med tilførsel af handelsgødning, hvilket er et kraftigt incitament til at anvende de forhåndenværende næringsstoffer optimalt.

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegede bygge- og beskyttelseslinier, fredninger m.v. De for husdyrbruget relevante bygge- og beskyttelseslinier m.m. er beskrevet i de to følgende afsnit, 6.1. og 6.2.

6.1. Landskabelige værdier

Faktaboks

Landskabelige værdier

Landskaberne i Ikast-Brande Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dal-landskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De værdifulde landskaber i kommunen er udpeget ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune er der udpeget både "*værdifulde landskaber*" og "*uforstyrrede landskaber*", som i nogle områder er sammenfaldende.

Kommunens udpegning af de landskabelige værdier er stort set identisk med udpegningerne i Regionplan 2005 for henholdsvis Vejle og Ringkøbing Amt. Dog er der nye udpegninger ved byerne. De landskabelige værdier, som vi ønsker at bevare i Ikast-Brande Kommune, omfatter især ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, samt heder og plantager.

De "*uforstyrrede landskaber*" er landskaber, som ikke er visuelt og støjmessigt påvirkede af tekniske anlæg som større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg m.m.

Geologiske værdier

I Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune er der også udpeget "*værdifulde geologiske områder*" og "*geologiske rammeområder*".

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler, og de har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egns natur og kultur. Ikast-Brande Kommune rummer fortællingen om, hvordan isen formede det jyske landskab. Fra det kuperede morænelandskab i øst omkring Nørre Snede til den flade og let skrånende smeltevandslette med spredte bakkeøer og brede ådale, der strækker sig mod nord og vest.

De arealer, der er omfattet af gårdens drift, ligger generelt i et typisk vestjysk landbrugsområde med læhegn og vekslende indslag af vandløb, mindre plantager, naturarealer og bebyggelse. Terrænet udgøres af et afvekslende bakkeølandskab, der ligger ca. 40 – 65 meter over havets overflade.

Størsteparten af udbringningsarealerne ved Sandfeld ligger inden for et område, der er udpeget som "værdifulde landskaber" i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Ligeledes ligger enkelte hjørner af arealerne arealer med husdyrgødningsaftaler inden for et område langs Skjern Å, der i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune er udpeget som "værdifulde landskaber". Jævnfør kommuneplanen, skal de værdifulde landskaber som hovedregel friholdes for byggeri og anlæg. Hvor der alligevel tillades byggeri, anlæg eller anden anvendelse af arealerne, skal byggeriet have en høj arkitektonisk kvalitet. Samspillet med landskabet skal prioriteres højt, så byggeriet ikke forringer karakteren, variationen og værdien af oplevelsen af landskabet.

Størsteparten af udbringningsarealerne ved Sandfeld ligger ligeledes inden for et område, der er udpeget som "uforstyrrede landskaber" i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune. Jævnfør kommuneplanen, ønskes de større uforstyrrede landskaber friholdt for større byggeri og tekniske anlæg.

Det er oplyst, at der i forbindelse med projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil ske byggeri eller andre væsentlige ændringer i arealanvendelsen på de af husdyrbrugets arealer, der ligger inden for de udpegede landskabsområder.

Den valgte placering af nyt staldanlæg ligger udenfor ovennævnte relevante bygge- og beskyttelseslinier. Da det nye staldanlæg ikke opføres i tilknytning til eksisterende byggeri, men i en afstand af ca. 120 meter fra denne, skal der foretages en vurdering af beliggenhed og udformning af stalden, og det skal sikres, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes, jævnfør § 22 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug*.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil forringe landskabets karakter i de udpegede landskabsområder
- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil medføre væsentlige landskabelige ændringer i forhold til den eksisterende tilstand
- at den valgte placering af stalden ikke er i strid med retningslinierne for værdifulde landskabsområder i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune, idet det nærmeste område udpeget som værdifuldt landskab ligger i en afstand af ca. 950 meter øst for den projekterede hønsestald.
- at stalden ønskes opført på dyrkbart areal syd for ejendommen. Dette areal er ikke beliggende højt i landskabet og arealet er omkranset af skov og læhegn. Stalden vil blive opført i de samme materialer som det eksisterende produktionsanlæg, og vurderes derfor til at have en ret afdæmpet udformning i forhold til de eksisterende anlæg.

6.2. Kulturhistoriske værdier

Faktaboks

Landskabet i Ikast-Brande Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Ikast-Brande Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" samt "Hærvejen".

Jævnfør Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier så vidt muligt undgås inden for de områder, der er udpeget som kulturhistoriske værdier. Nye anlæg og bebyggelse skal her tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende kulturhistoriske værdier. I landskabet i øvrigt, herunder blandt andet i de øvrige udpegede kulturmiljøer, bør der inden igangsættelse af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af, om indgrebet er i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser.

Der er jævnfør Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune ikke udpeget "*særligt værdifulde kulturmiljøer*" på husdyrbrugets arealer.

Ved mark nr. 143, 128, 121, 304, 307 og 317 er der registreret fortidsminder i form af gravhøje. I henhold til Museumslovens § 29f må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder og inden for en afstand af 2 meter fra disse. Jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 18 og § 65 må der desuden ikke uden dispensation fra kommunen foretages ændring af tilstanden inden for 100 meter fra fortidsminder, der er synlige i terrænet. Landbrugsmæssig markdrift – bortset fra tilplantning med juletræer eller anden beplantning – regnes ikke som en tilstandsændring i den sammenhæng.

Ved mark nr. 281 Sandfe, 282 Sandfe og 287 Sandfe er der registreret diger, som er beskyttet efter § 29a i Museumsloven. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af disse diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Kommunen vurderer

Ikast-Brande Kommune vurderer, på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området

- at den planlagte nye stald med dens placering, størrelser og de valgte materialer, vil indgå som en naturlig helhed med resten af ejendommens bygninger. Den ansøgte etablering og ændring af bygningerne på Grarupvej 15, 7330 Brande kan derfor tillades i forhold til de gældende regler beskrevet for kulturmiljøer i Kommuneplan 2009 – 2021 for Ikast-Brande Kommune
- at husdyrbrugets drift – ved overholdelse af de til enhver tid gældende regler – vil ske under hensyntagen til bevarelsen af de kulturhistoriske værdier i landskabet.

7. Vurdering af arealer i Herning Kommune

Nitrat, overfladevand

Alle arealer ligger udenfor nitratklasse 1-3, hvilket betyder at mellem 76-100 % af kvælstoffet tilbageholdes. Som følge heraf vurderes markerne til at være robuste.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt, til at sikre mod nitratudvaskning fra de oplyste arealer.

Nitrat, grundvand

Alle arealer ligger udenfor nitratfølsomt indvindingsopland, nitratfølsomt indsatsplanområde og nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser. For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune vurderer, at grundvandet er tilstrækkeligt beskyttet mod nitrat-udvaskning ved de generelle landbrugsregler.

Overfladevand

Fjordopland

Alle arealerne ligger i opland til Ringkøbing Fjord. Ringkøbing Fjord er i Regionsplan 2005 målsat med en skærpet målsætning, da fjorden er et Natura 2000-område. En risikoanalyse af Ringkøbing Fjord fra Miljøministeriet²² har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra oplandet, som blandt andet stimulerer væksten af planteplankton, søsalat og algebevoksninger på bundplanterne og dermed har en negativ effekt på miljøtilstanden i fjorden. Næringsstofbelastningen vanskeliggør derfor opfyldelsen af målsætningerne for fjorden. Resultater af risikoanalysen viser, at kun en lavere næringsstofftilførsel kan sikre at målsætningen nås i områdets kystvande. Arealanvendelsen i oplandet til Ringkøbing Fjord er domineret af landbrug, og andelen af landbrugsjord udgør 60 %, hvilket er 2 % lavere end landgennemsnittet.

Oplandet til Ringkøbing Fjord er på 347.387 ha, hvoraf 54.040 ha er landbrugsjord i oplandet beliggende i Herning Kommune. Der er opgjort en kvælstofudvaskning til Ringkøbing Fjord fra landbrugsarealer i Herning Kommune på gennemsnitligt 667.490 kg N pr. år i 2006.

Ifølge beregninger i Farm-N er den gennemsnitlige udvaskning af kvælstof fra ejede og forpagtede arealer 83,4 kg N/ha per år i ansøgt drift. Dette svarer til en samlet kvælstofudvaskning på 1765,58 kg per år.

²² Som en del af arbejdet med at færdiggøre Vand- og naturplaner for Danmark har Miljøministeriet lavet en risikovurdering af fjorde, søer mm. i Danmark. Analysen kan ses på http://www.vandognatur.dk/Emner/Vandplaner/Vandomraaderne/I_8_Ringkoebing_Fjord.htm

En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat på vejen mod vandområdet. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale. Ifølge reduktionspotentialekort fra Danmarks Miljøundersøgelser er udbringningsarealerne beliggende i et område, hvor reduktionspotentialet er mellem 76 % og 100 %. Det betyder, at mellem 76 % og 100 % af kvælstoffet der udvaskes fra rodzonen, vil være omsat til frit kvælstof, inden det når fra arealerne til Ringkøbing Fjord. Den totale udvaskning fra ejendommens udbringningsarealer i Herning Kommune til fjordoplandet bliver mellem 0 og 423,74 kg.

Udspretningsarealerne (21,17 ha) udgør 0,4 ‰ af det totale landbrugsopland i Herning Kommune til Ringkøbing Fjord og ansøgers maksimale samlede udvaskning af kvælstof (0 - 423,74 kg N pr. år) udgør maksimalt 0,6 ‰ af den samlede udledning til Ringkøbing Fjord fra oplandet i Herning Kommune.

Husdyrbestanden og dyretrykket i oplandet til Ringkøbing Fjord forventes, på grund af reglerne om at der skal anvendes et givet udbringningsareal til en given husdyrproduktion, ikke at stige væsentlig.

Den samlede kvælstofudledning fra bedriften til Ringkøbing Fjord udgør således en meget lille del af den samlede udledning til fjorden, og udbringningsarealernes størrelse udgør en meget lille del af det samlede opland til Ringkøbing Fjord, finder Herning Kommune, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til fjorden. Ligeledes forventes næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke at resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen i Ringkøbing Fjord.

Herning Kommune vurderer, at den maksimale merbelastning pr. år ikke har væsentlig betydning for fjordens målsætning og integritet, da stigningen i udvaskningen udgør en lille del af den samlede udledning til Ringkøbing Fjord og næppe er målbar. Samtidig kan der ikke påvises en signifikant ændring i dyretrykket i oplandet til fjorden i Herning Kommune.

Vandløb

Jævnfør Herning Kommuneplan 2009-2020 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Indtil vandplanerne i Herning Kommune træder i kraft gælder dog gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt.

Holtum Å:

Holtum Å (Skjern Å- amtsgrænse) løber 36 m øst for mark nr. 295. Holtum Å er på denne strækning B2-målsat. Denne målsætning benyttes om mellemstore og store vandløb. Karakteristisk for disse vandløb er, at de fysiske forhold er gode, men det vurderes, at der ikke findes egnede gydeforhold for laksefisk. Disse vandløb fungerer som levested for især større laksefisk. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005, jævnfør Regionsplan 2005.

Skjern Å:

Skjern Å (Rind Å-Brande Å) ligger 66 m syd for markerne nr. 293, 294 og 295. Skjern Å er på denne strækning B2-målsat. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005, jævnfør Regionsplan 2005.

Green Bæk/Skibbildgård Bæk:

Green Bæk/Skibbildgård Bæk løber 787 m nord for mark nr. 297. Green Bæk/Skibbildgård Bæk er på denne strækning C-målsat. Denne målsætning benyttes om vandløb, hvis primære opgave er afledning af vand. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005, jævnfør Regionsplan 2005.

Herning Kommune vurderer at afstandene mellem vandløbene og udbringningsarealerne er tilstrækkelig til at beskytte vandløbene mod udvaskning af næringsstoffer.

Fosfor

Ingen af arealerne hælder over seks grader.

Ingen af arealerne ligger inden for områder udpeget som lavbundsarealer. Den sydligste ende af markerne 293 og 294 ligger i fosforklasse II. Det betyder at der er krav om at fosforoverskuddet ikke må øges, hvilket heller ikke er tilfældet, idet fosforophobningen på de pågældende marker er det samme eller mindre i eftersituationen sammenlignet med før-situationen. Markerne er ikke drænet, og dermed har det ikke indflydelse på fosforberegningerne.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at beskytte Ringkøbing Fjord mod fosforbelastning fra den sydlige del af markerne nr. 293 og 294.

Natur

Natura 2000

Nærmeste EF-habitat er Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage. Harrild Hede er udpeget som EF-habitatområde nr. 64 Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage. Harrild Hede ligger cirka 5,9 km NØ fra nærmeste udbringningsareal (mark nr. 297).

Harrild Hede ligger mellem Ikast og Brande umiddelbart vest for Den Jyske Højderyg, og i et af de største øde områder i Midtjylland. Heden består blandt andet af åben lyng- og græshede, der veksler med plantage og rene, hurtigtstrømmende vandløb. Endvidere har heden en særlig fauna, hvilket giver gode betingelser for hjortevildt og nogle sjældne fugle.

Harrild Hede er udpeget som EF-habitatområde på baggrund af naturtyper såsom indlandsklitter med lyng og revling, indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene, våde dværgbusksamfund med klokkelyng, tørre dværgbusksamfund (heder), enekrat på heder, overdrev eller skrænter, tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop, aktive højmoser, brunvandede søer og vandhuller, vandløb med vandplanter og plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv. Hertil kommer dyrearten odder.

Harrild Hede er A-målsat i Regionplan 2005. For A-målsatte naturområder er målet, at de bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne. Naturtypen hede har en tålegrænse på 10-25 kg N pr. ha pr. år, hvor tør hede har en tålegrænse på 10 til 20 kg N/ha/år, mens våd hede har en tålegrænse på 15 til 25 kg N/ha/år. På baggrund af udpegningsgrundlagene vurderes Harrild Hede at have en tålegrænse på 10 til 20 kg N/ha/år.

Derudover ligger EF-habitatområde Skjern Å 4,3 km NV for nærmeste udbringningsareal (mark nr. 292). Skjern Å er A-målsat i Regionplan 2005. For A-målsatte områder er målet, at de bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne. Endvidere er Skjern Å udpeget som EF-habitatområde på baggrund af blandt andet Grøn kølleguldsmed, Havlampret, Bæklampret, Flodlampret, laks, Odder og Vand-ranke. Også naturtyperne at være et vandløb med vandplanter og artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund er en del af udpegningsgrundlaget. Grøn Kølleguldsmed er medtaget på Habitatsdirektivets bilag 4 og er udpeget som en af de arter Herning Kommune er særlig forpligtet til at passe på. Ifølge Den Danske Rødliste blev guldsmeden tidligere negativt påvirket af eutrofiering, udretning af vandløb og hårdhændet vandløbsvedligeholdelse. Da tilstanden i vandløbene er i bedring, er det nu formentlig udelukkende hård vandløbsvedligeholdelse, som kan påvirke arten negativt.

Herning Kommune vurderer, at som følge af afstanden til EF-habitatområderne vil landbrugsdrift på mark 291, 292, 293, 294, 295, 296 og 297 ikke påvirke Harrild Hede med Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage og Skjern Å væsentligt.

Beskyttede naturtyper § 7

Nærmeste § 7-beskyttede naturområde er et C-målsat hedeareal med overdrev, hvor mark nr. 296 og 297 er placeret henholdsvis 70 m og 150 m øst for arealet og mark nr. 291 og 292 ligger 100 m mod syd. Det betyder at alle udbringningsarealerne ligger inden for enten bufferzone I eller II til det pågældende § 7-område. Grundet denne placering skal gødning på arealerne nedfældes på sort jord og græs.

Herning Kommune vurderer, at reglerne for udbringning af husdyrgødning inden for bufferzone I og II i forhold til et § 7-område, vil sikre § 7-arealet mod NH₃-fordampning fra udbringningsarealerne.

Beskyttede naturtyper § 3

Den sydlige ende af markerne nr. 293, 294 og 295 grænser op til en § 3 mose, der er C-målsat. Mark nr. 296 ligger nord for et § 3 hede område, der er C-målsat. Mark nr. 295 ligger 40 m vest for et A-målsat mose og hede område. Udpegning er begrundet med: Ådal med moser og egekrat. Der forekommer aksrapunsel, smuk perikon, maj-gøgeurt, plettet gøgeurt og mose-troldurt.

I og med at alle markerne ligger i bufferzone I og II til et § 7-område, skal gødning nedfældes på sort jord og græs. Udbringning af husdyrgødning på arealet vurderes derfor ikke at påvirke § 3-området væsentligt.

Herning Kommune vurderer, at reglerne for udbringning af husdyrgødning inden for bufferzonerne til § 7-beskyttede naturområder betyder, at udbringning af husdyrgødning på mark 291, 292, 293, 294, 295, 296 og 297 ikke vil påvirke de omgivende § 3-beskyttede naturtyper væsentligt.

Herning Kommune stiller vilkår om at der ikke må anlægges markstakke på arealerne i Herning Kommune, jævnfør vilkår 6.4. Markerne ligger ned til Skjern Å og de målsatte naturområder omkring Skjern Å. Derudover ligger markerne tæt på flere § 3 og § 7 beskyttede naturområder. Markerne ligger inden for 300 m af A-målsatte § 3-arealer og § 7-beskyttede naturtyper. Herning Kommune ønsker ikke markstakke anlagt inden for 300 m af denne type naturarealer, da der ikke ønskes risiko for øget ammoniakfordampning fra evt. markstakke.

Økologiske spredningskorridorer

Markerne nr. 291, 292, 293, 294 og 295 ligger inden for et område der i Regionplan 2005 er udpeget som spredningskorridor Skjern Å – Holtum Å. Spredningskorridorer er udpeget for at modvirke fragmenteringen af naturområder og forbedre spredningsmulighederne for den vilde flora og fauna. Afhængig af særlige arters spredningsbehov kan læhegn med 'fodpose', ekstensivt drevne landbrugsarealer samt etablering af vandhuller og dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb medvirke til forbedring af særlige arters spredningsmuligheder i landskabet.

Herning Kommune vurderer, idet der ikke opføres nye anlæg på arealerne og at arealerne tidligere har været benyttet som udbringningsarealer, vil almindelig økologisk landbrugsdrift på markerne nr. 291, 292, 293, 294, 295, 296 og 297 ikke påvirke de økologiske spredningskorridorer.

Kulturmiljø

Skovbyggelinier

Alle udbringningsarealerne ligger indenfor en skovbyggelinie. Skovbyggelinjens formål er at sikre skovens værdi som landskabelement og bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante og dyreliv og at beskytte skovene mod blæst. Skovbyggelinjen er på 300 meter regnet fra skovbrynet.

Beskyttelseslinjen udlægges for alle offentligt ejede skove, samt private skove med et areal mindst 20 ha eller for mindre skove såfremt de sammen med andre skove anses som hovedsageligt sammenhængende skove.

Herning Kommune vurderer, at der ikke sker en forringelse af skovens værdi som landskabelement i forbindelse med landbrugsdrift af arealet, idet der ikke etableres anlæg på arealet.

Å-beskyttelseslinjer

Markerne nr. 291, 292, 293, 294 og 295 ligger inden for en åbeskyttelseslinie til Skjern Å.

Åbeskyttelseslinjen har til formål at sikre åer som værdifulde landskabelementer og som levesteder og spredningskorridorer for plante- og dyreliv. Der er indenfor beskyttelseslinien tale om et generelt forbud mod ændringer.

Herning Kommune vurderer, at der ikke sker en forringelse af åens værdi som landskabelement i forbindelse med landbrugsdrift af arealet, idet der ikke etableres anlæg på arealerne.

8. Alternative muligheder, 0-alternativet og ophør af driften

Ansøgers oplysninger

Ansøger ønsker at udvide dyreholdet, og derved fremtidssikre bedriften, således at den også i fremtiden vil have et indtjeningsgrundlag af en tilfredsstillende størrelse. Ansøger har ikke opstillet en alternativ løsning til denne udvidelse, men set det som et krav, for at opretholde en økonomisk bæredygtig produktion i takt med at omkostningerne er stadig stigende.

Alternativer

I forbindelse med placeringen af den projekterede stald er der overvejet en placering nord for pakkehallen, men denne placering er fravalgt, idet staldbygningen derved kommer tæt på Goldbækken. Samtidig vil arealet nord for pakkehallen blive for lille til at sikre velfærden hos de ca. 29.603 høns.

Den valgte placering af den projekterede stald, er derfor den bedst egnede ud fra den betragtning, at hønsene skal have adgang til et udeareal, og der samtidig er taget hensyn til logistik, således at transportomkostninger pga. foder, husdyrgødning og æg til og fra anlægget ikke bliver større end højst nødvendig.

Alternativer til staldindretning

Da der er tale om en økologisk ægproduktion er der ikke andre staldtyper, der, ud fra et miljømæssigt synspunkt er bedre end denne stald. Det er generelt gældende for økologiske brug, at reduceret ammoniakfordampning er medvirkende til et højere udbytte i marken, hvorfor alle tilgængelige teknikker til minimering af ammoniakfordampningen fra stald og lager er anvendt i dette projekt.

Foranstaltninger ved ophør af produktion

Såfremt driften af husdyrbruget skulle ophøre ved overdragelse, tvangsaktion, bortforpagtning eller udlejning, vil ansøger tømme og rengøre produktions- og opbevaringsanlæg.

Kommunen vurderer

Hvis udvidelsen af husdyrbrugets produktion ikke kan foretages - 0-alternativet - vil produktionen på de nuværende 87,35 DE kunne fortsætte uden yderligere miljøgodkendelse. Dog vil der ikke kunne foretages

renovering af den eksisterende hønsesald, idet ændringen vurderes at være en godkendelsespligtig ændring.

Det vil ikke i sig selv medføre, at der ikke udbringes husdyrgødning på de arealer, der indgår som udbringningsarealer i miljøgodkendelsen. 0-alternativet vil således ikke nødvendigvis have en mere positiv effekt på miljøet, end hvis udvidelsen/ændringen gennemføres og de opstille vilkår i miljøgodkendelsen efterleves.

Ved eventuelt ophør af produktionen, vil der efter Ikast-Brande Kommunes opfattelse ikke ske en væsentlig indvirkning på miljøet fra produktionsanlægget, hvis:

- staldanlæg samt husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundig
- miljøfarligt affald bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler.

9. Bilagsfortegnelse

- Bilag 1 – Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med husdyrgødningsaftaler
- Bilag 2 – Driftsinstruks
- Bilag 3 – Beredskabsplan (indsendes senest d. 30. december 2010)
- Kortbilag A – Situationsplan
- Kortbilag B – Oversigt over samtlige udbringningsarealer
- Kortbilag C – Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*
- Kortbilag D – Arealer registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3
- Kortbilag E – Marker med særlige driftsvilkår - vandløbsbræmmer
- Kortbilag F – Transportveje for husdyrgødning

Bilag 1

Oversigt over ejede og forpagtede arealer samt arealer med husdyrgødningsaftaler

Mark nr.	Areal (ha)	Ejerforhold	Ansvar	Ejer	Bemærkning
12, 12-2, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 31-1, 33, 34	55,64	ejet	AXEL MÅNSSON ØKO ApS	Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande	
111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 353	109,21	ejet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande	Højgårdsvej 3
144, 152, 153, 154, 155, 160, 361, 362	45,68	ejet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande	
293, 294, 296, 297	26,36	ejet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande	Thyregodvej 11
Ejet ialt:	236,89				
70-0 Hedvang	9,35	forpagtet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Lisbeth Hedevang, Grarupvej 8, 7330 Brande	
76	7,27	forpagtet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Thomas Tang Thomsen, Ejstrupholmvej 32, 7330 Brande	
130, 131, 132, 138, 139, 140, 143	58,14	forpagtet	AXEL MÅNSSON FRILAND ApS	Jacob Knutsson, Ejstrupholmvej 13, 7330 Brande	
280, 281, 282, 283, 283-1, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 289-1, 289-2, 298	60,67	forpagtet	AXEL MÅNSSON ØKO ApS	Peter Gasbjerg, Sandfeldvej 55, 7330 Brande	
291, 292, 293, 294, 295	12,13	forpagtet	AXEL MÅNSSON ØKO ApS	Claes Frederik Kjær Mathiesen, Holtumvej 14, 7400 Herning	
246, 247, 293 (Helms)	28,78	forpagtet	AXEL MÅNSSON ØKO ApS	Mads Jørgen Feldborg Helms, Isenbjergvej 19, 7361 Ejstrupholm	
Forpagtet ialt	176,34				
161, 287, 321, 329, 354, 355, 363, 364	49,82	aftaleareal	Ib Emborg	Ib Emborg, Hastrupvej 11, 7330 Brande	
133, 134, 135	9,31	aftaleareal	GRARUPVEJ 3 EJENDOMME ApS	GRARUPVEJ 3 EJENDOMME ApS, Røgindvej 18, 6940 Lem St.	
358, 360	6,64	aftaleareal	Finn Jensen	Finn Jensen, Grarupvej 7, 7330 Brande	

308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 422, 423	85,50	aftaleareal	Bente Leo Nielsen	Bente Leo Nielsen, Ågårdvej 3 B, 7330 Brande	
415	2,23	aftaleareal	Lis Tove Eriksen	Lis Tove Eriksen, Fløvej 20, 7330 Brande	
299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 307, 315, 316, 317, 318, 319	88,23	aftaleareal	Bøgh Paaske Hansen	Bøgh Paaske Hansen, Fløvej 16, 7330 Brande	
Husdyrgødnings- aftaleareal ialt	241,73				

Bilag 2

Drifts-logbog

En drifts-logbog svarende til nedenstående føres løbende med angivelse af datoer for, hvornår hvilke hændelser er indtruffet – jævnfør vilkår 1.3. for miljøgodkendelsen.

Drifts-logbog for Grarupvej 15, 7330 Brande, perioden 1. januar 20__ til 31. december 20__

Vilkår 1.3	Dato for påbegyndelse	Dato for afslutning	Bemærkninger
Gennemgang af relevante vilkår og driftslogbog/beredskabsplan for (ny)ansat(te)			

Vilkår 2.1	Startdato og -tidspunkt for svigt	Slutdato og -tidspunkt for genoptaget drift	Bemærkninger
Udmugningsystem til hyppig udmugning er ude af drift			

Vilkår 2.2	Startdato og -tidspunkt	Slutdato og -tidspunkt	Bemærkninger
Markstak placeret tættere end 100 meter fra naboer og sårbare naturarealer			

Vilkår 2.3.	Startdato og -tidspunkt	Slutdato og -tidspunkt	Bemærkninger
Der er anvendt mere end 45,3 kg foder pr. årshøne, eller P-indholdet er større end 0,50 %.			

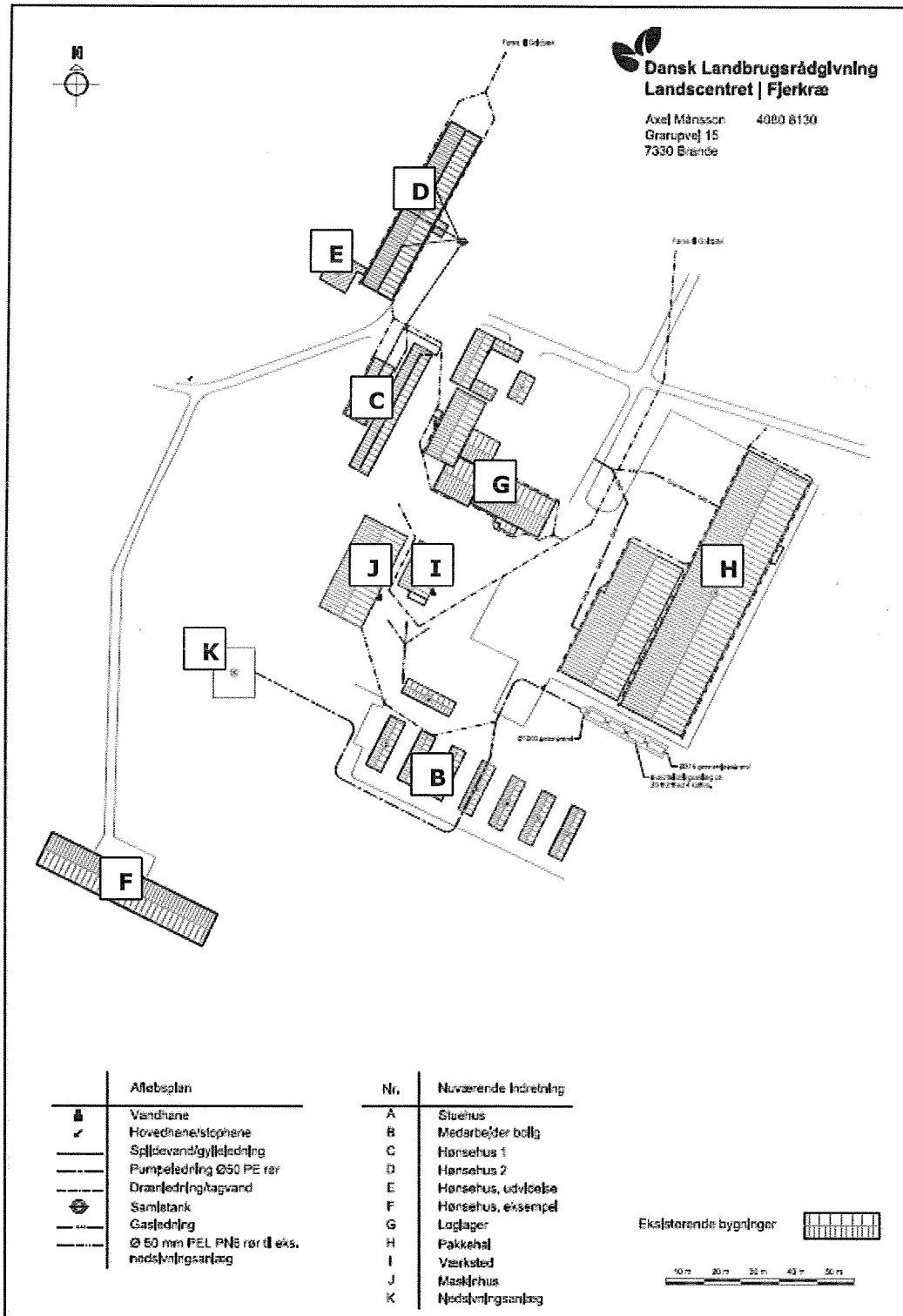
Vilkår 6.5.	Startdato og -tidspunkt	Slutdato og -tidspunkt	Bemærkninger
Den nuværende bræmme rundt om den sydlige del af § 3-mosen på marknr. 293 Helms er fjernet			

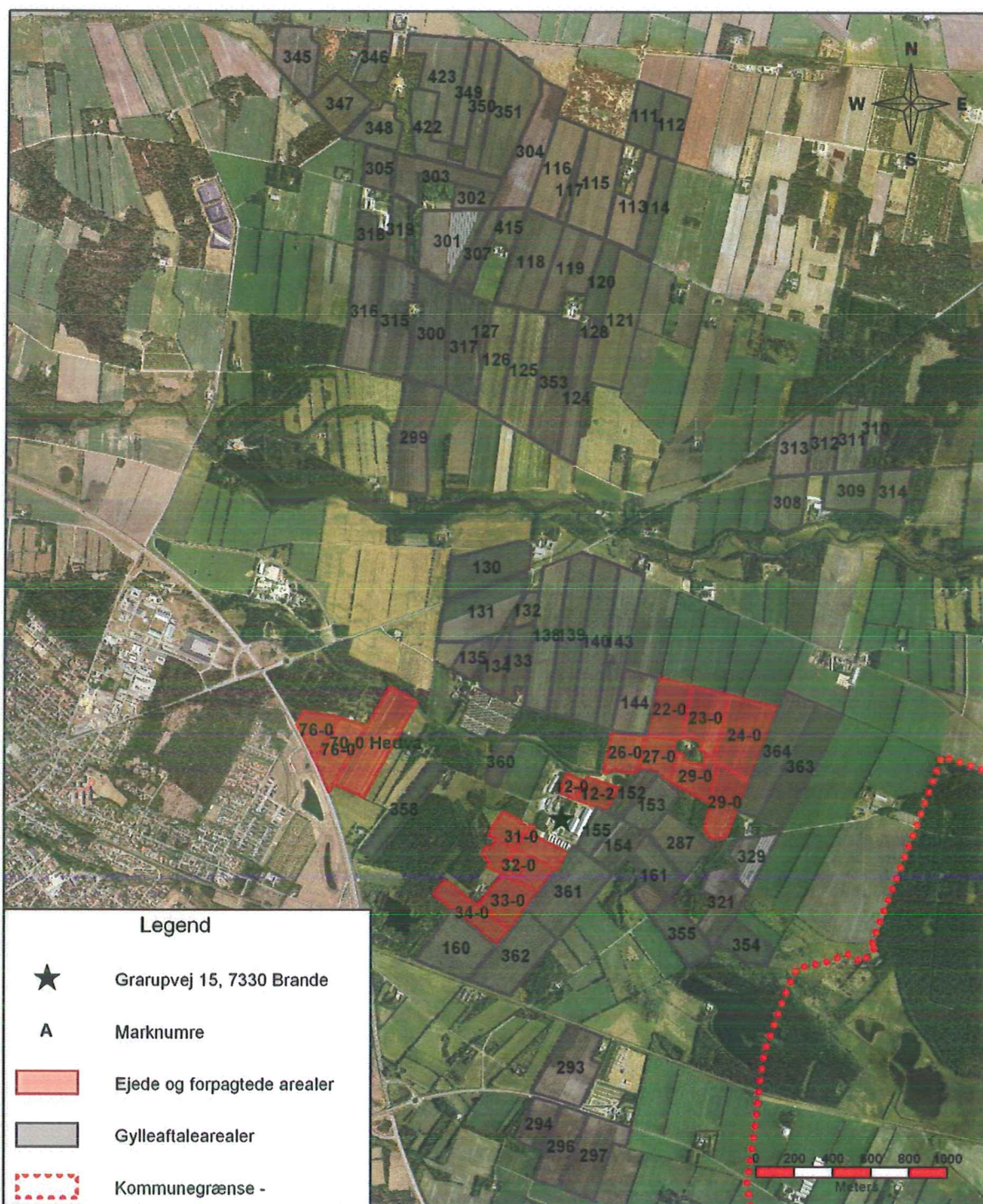
Vilkår 7.1.	Startdato og - tidspunkt	Slutdato og - tidspunkt	Bemærkninger
Der er ikke etableret 10 m brede dyrkningsfrie bræmmer langs Goldbæk på mark nr. 26, 27, 152 og 153			

Vilkår 8.2	Startdato og - tidspunkt	Slutdato og - tidspunkt	Bemærkninger
Gødning o.lign. er ikke opsamlet efter tab på offentlig vej			

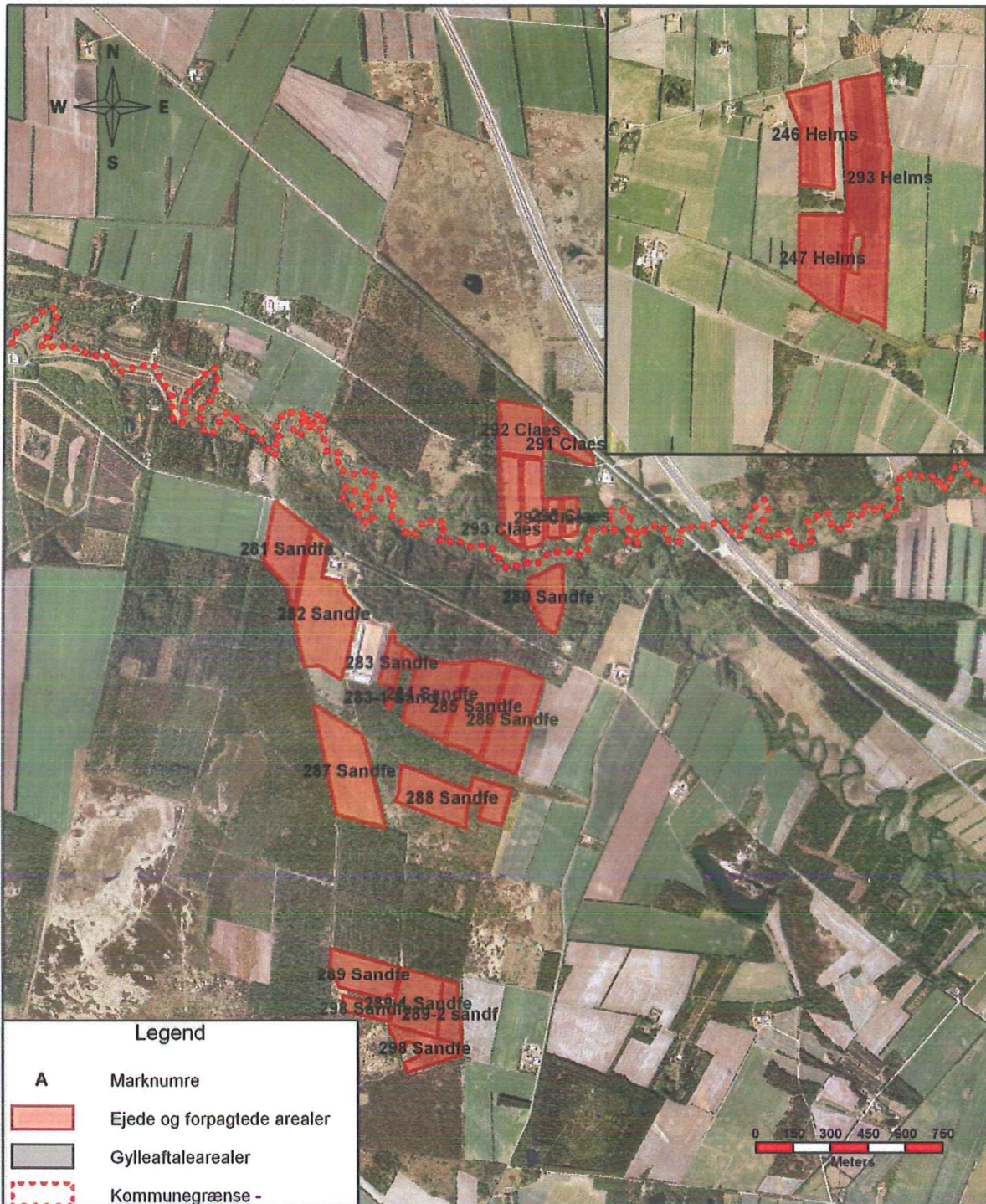
Vilkår 9.4	Startdato og - tidspunkt	Slutdato og - tidspunkt	Bemærkninger
Markstak placeret på udbringningsarealer i Herning Kommune			

Kortbilag A. Situationsplan

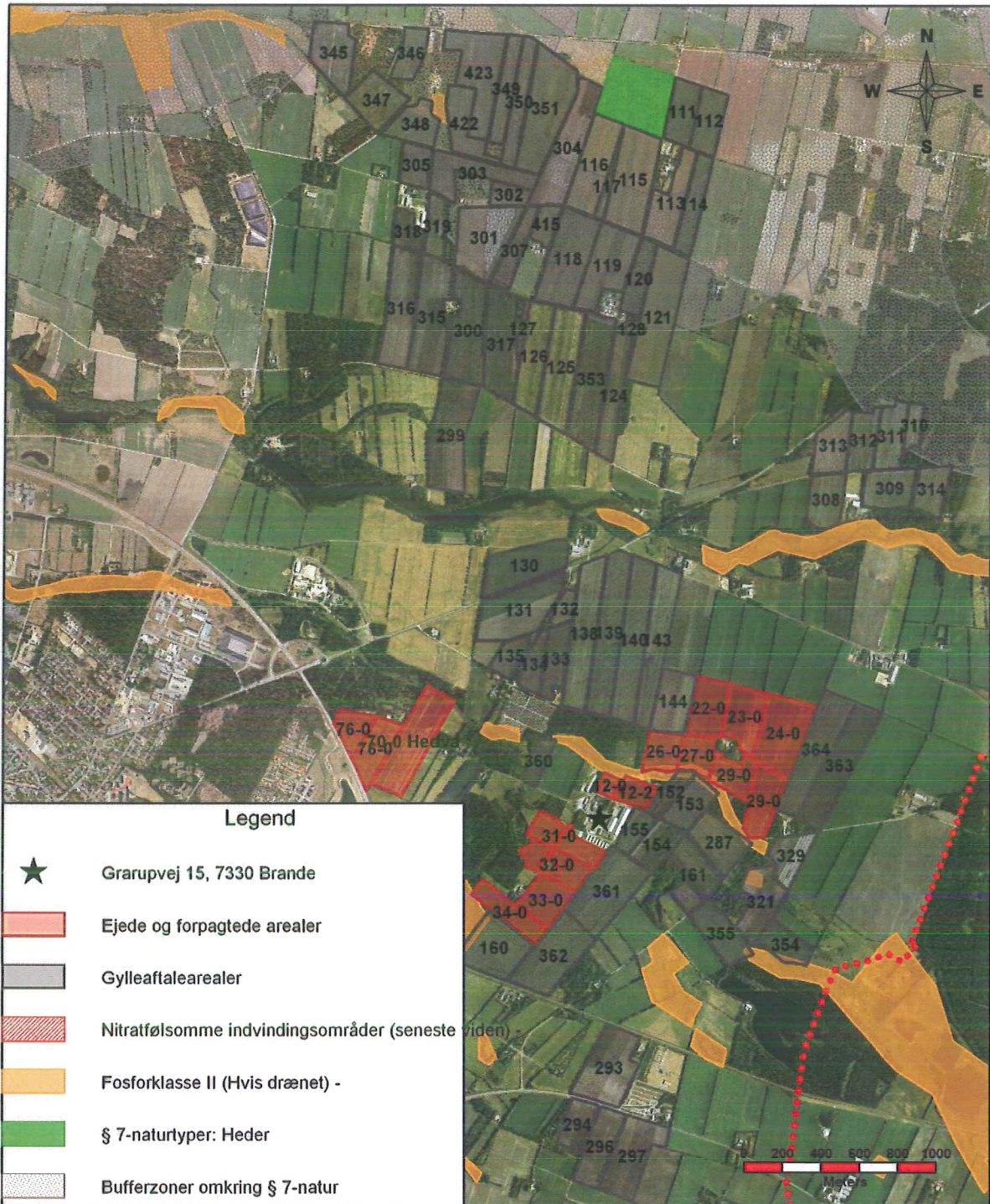

	Kortbilag B 1	Udskrivningsdato: 20. september 2010
	Udbringingsarealernes beliggenhed, Grarupvej 15, 7330 Brande	Målførløhd: 1:25.000
	Afd: Miljøafdelingen <small>Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 9960-4000</small>	

Legend	
A	Marknumre
	Ejede og forpagtede arealer
	Gylleaftalearealer
	Kommunegrænse -

	Kortbilag B 2 Udbringingsarealernes beliggenhed, Grarupvej 15, 7330 Brande	Udskrivningsdato: 20. september 2010
	Afd: Miljøafdelingen	Målforskel: 1:20.000
	Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

Kortbilag C 1

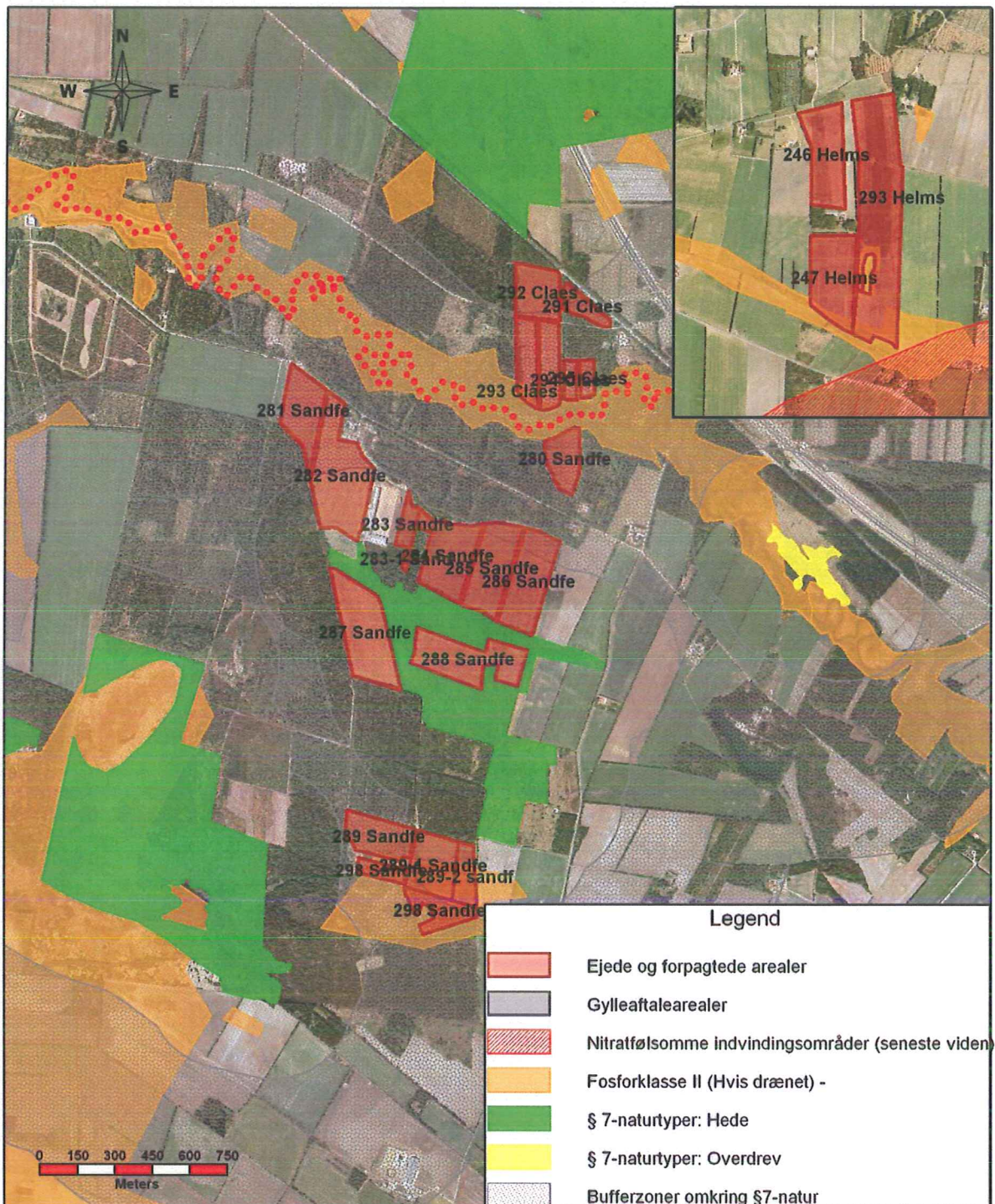
Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

Afd: **Miljøafdelingen**

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande • Tlf. 99604000

Udskrivningsdato:
20. september 2010

Målførlhold:
1:25.000

Kortbilag C 2

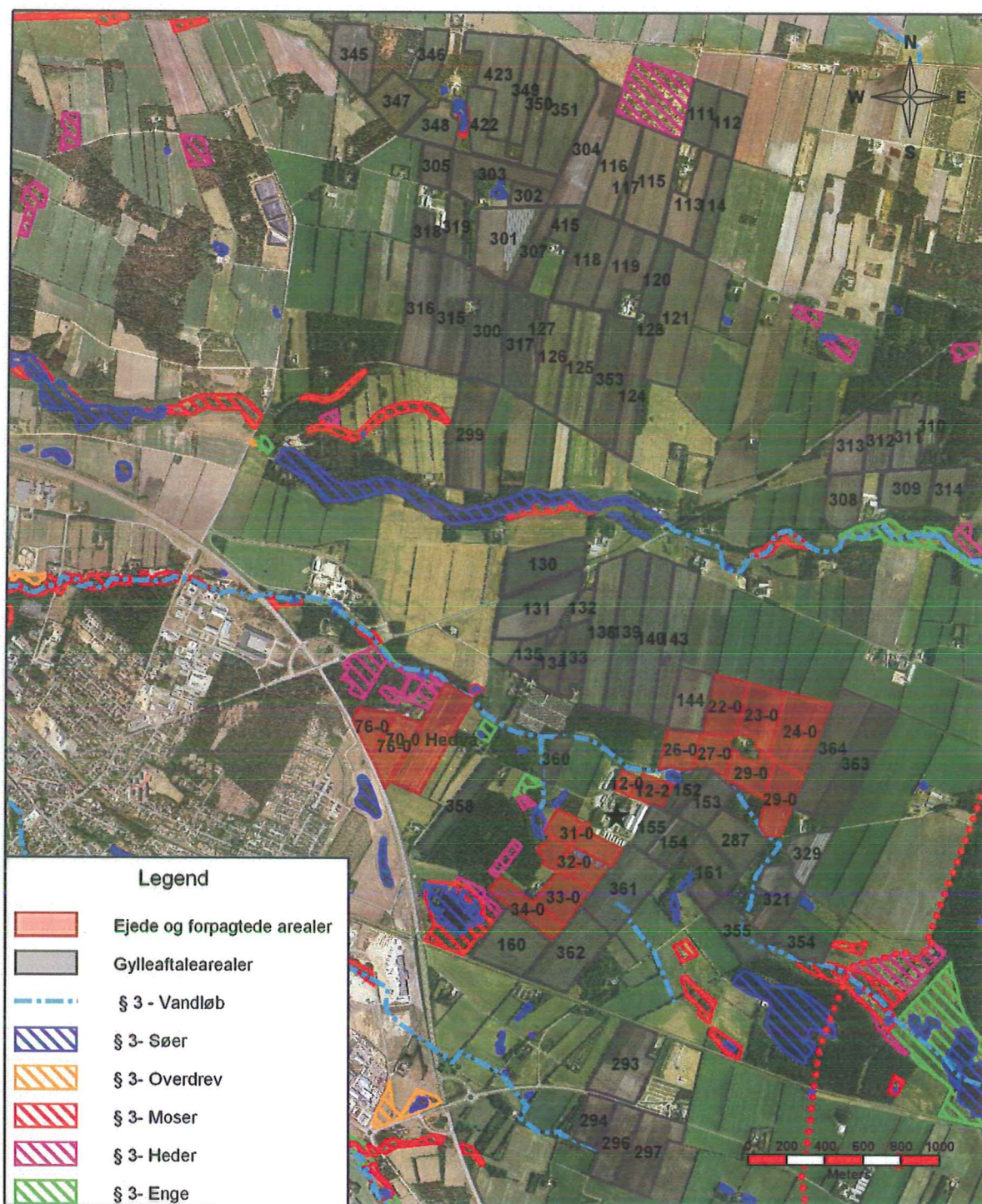
Arealudpegninger i henhold til *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*

Afd: **Miljøafdelingen**

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Udskrivningsdato:
20. september 2010

Målforshold:
1:20.000

Legend	
	Ejede og forpagtede arealer
	Gylleaftalearealer
	§ 3 - Vandløb
	§ 3 - Søer
	§ 3 - Overdrev
	§ 3 - Moser
	§ 3 - Heder
	§ 3 - Enge

Kortbilag D 1

Arealer registreret som beskyttet efter
Naturbeskyttelseslovens § 3

Udskrivningsdato:

20. september 2010

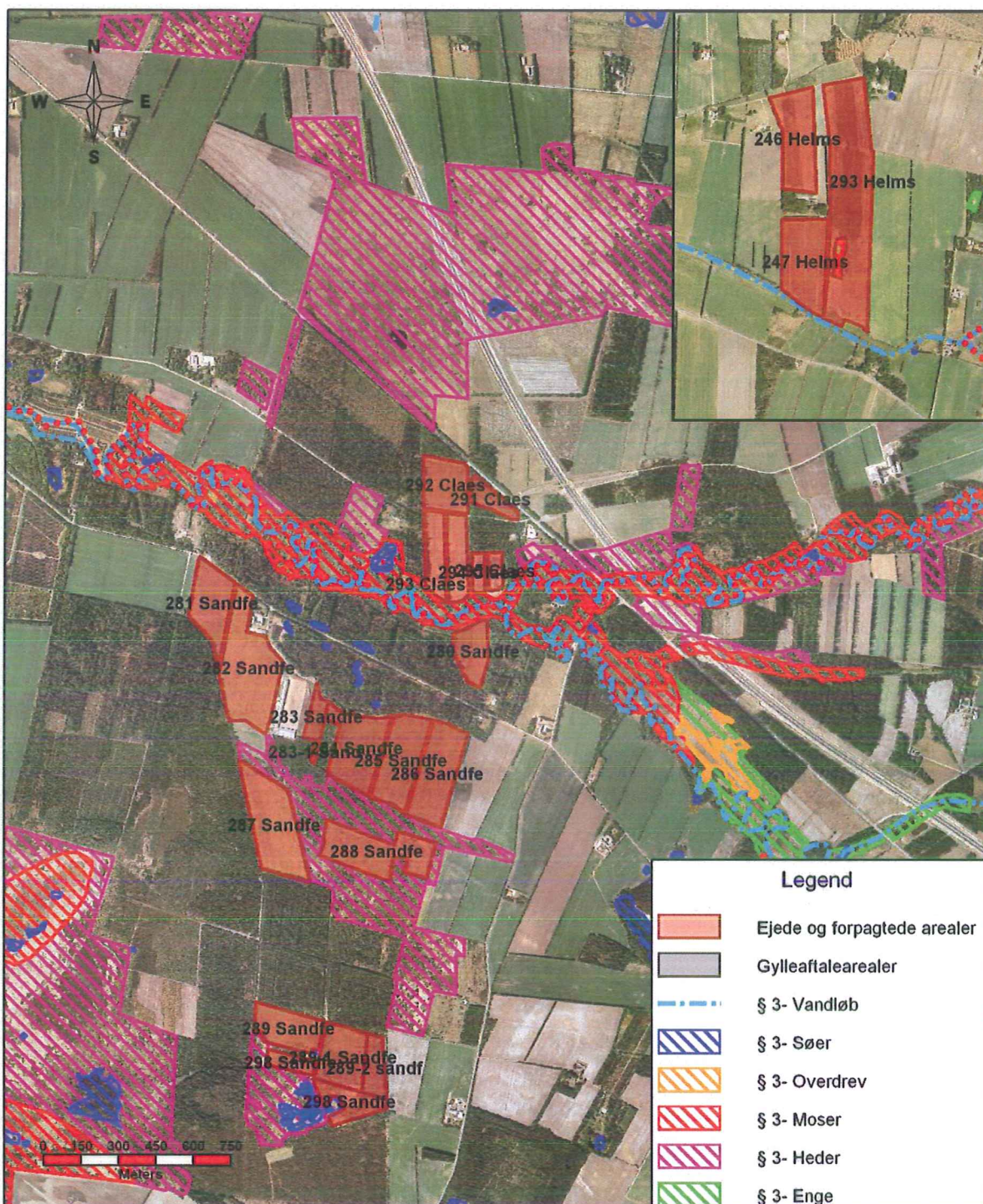
Målførhold:

1:25.000

Afd:

Miljøafdelingen

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Kortblag D 2

Arealer registreret som beskyttet efter
Naturbeskyttelseslovens § 3

Afd: **Miljøafdelingen**

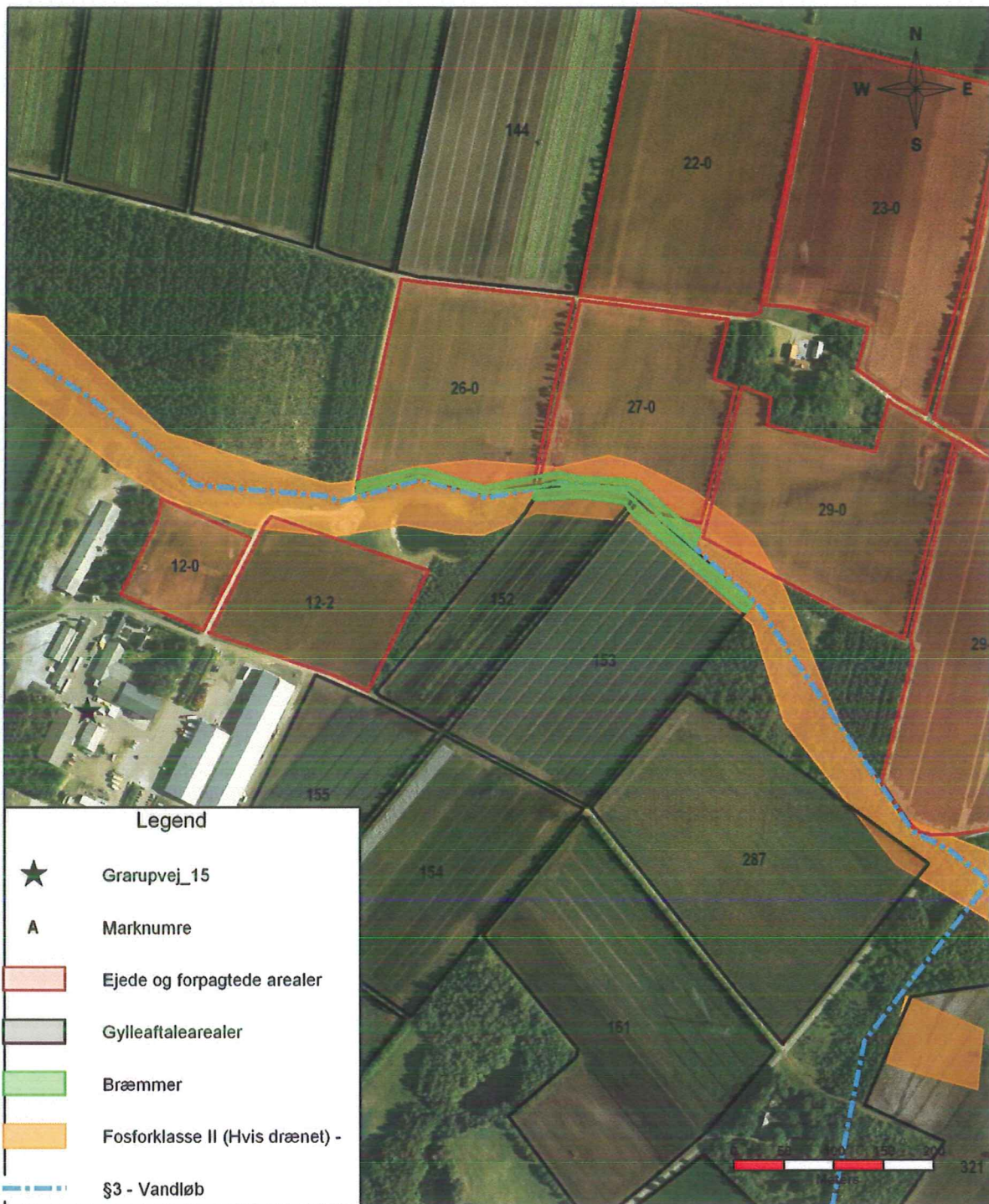
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

Udskrivningsdato:

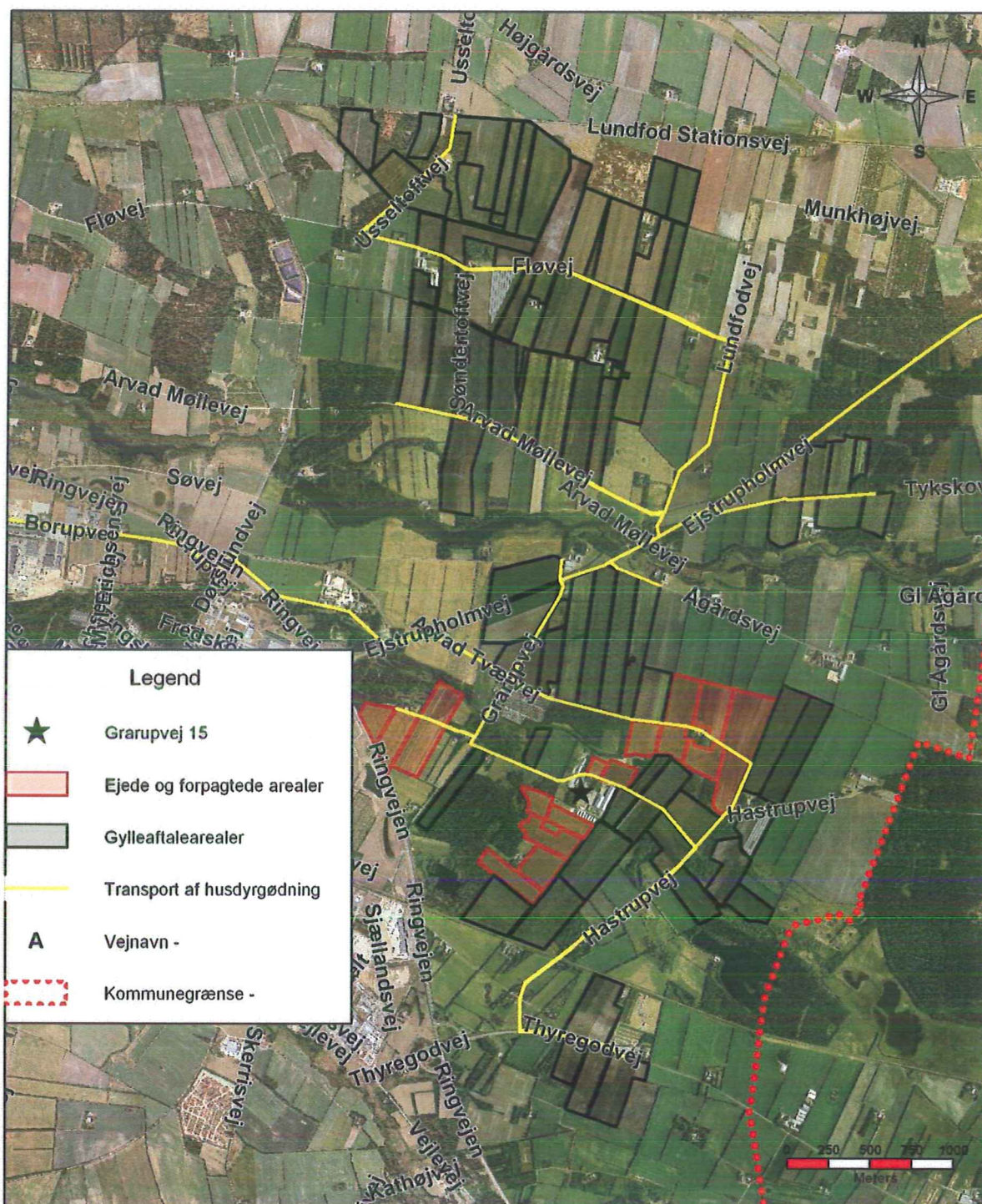
20. september 2010

Målførhold:

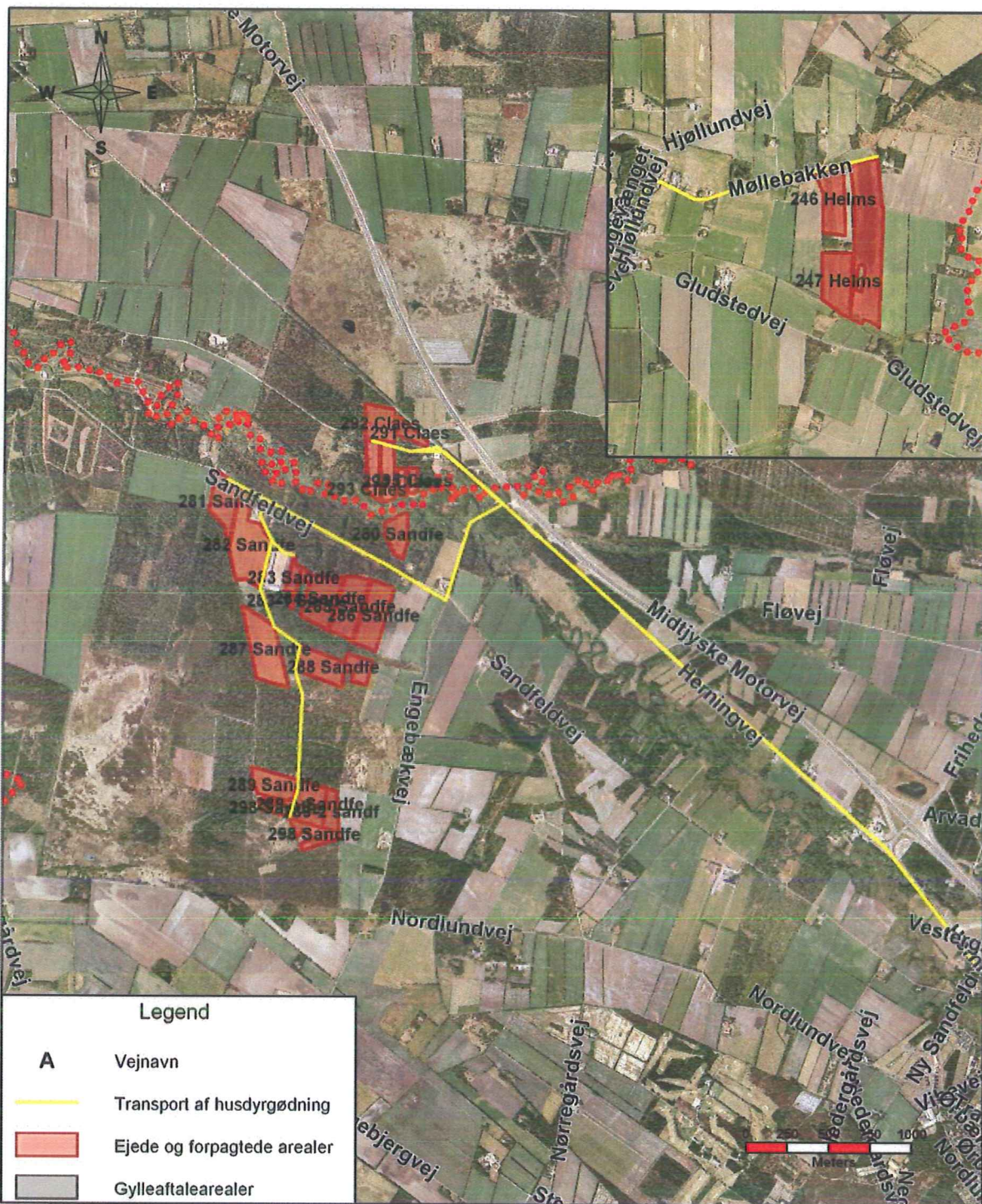
1:20.000

	Kortbilag E Marker med særlige driftsvilkår - bræmmer	Udskrivningsdato: 20. juni 2010
	Afd.: Miljøafdelingen	Målforshold: 1:5.000
	Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000	

	Kortbilag F 1		Udskrivningsdato:
	Transport af husdyrgødning		20. juni 2010
	ARI:		Målforskel:
	Miljøafdelingen		1:30.000
Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000			

Legend	
A	Vejnavn
	Transport af husdyrgødning
	Ejede og forpagtede arealer
	Gylleaftalearealer

Kortbilag F 2

Transportveje for husdyrgødning

Udskrivningsdato:
20. september 2010

Målforskel:
1:30.000

Afd: **Miljøafdelingen**

Ikast-Brande Kommune, Centerparken 1, 7330 Brande - Tlf. 99604000

